

פארבריינגען עם הרבי

לראשונה בתרגום ללה"ק

התוועדות
י"ג תמוז תשמ"ה
יום ההילולא של
כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

תוכן הענינים

שיחה א'

מעלת המאורע והזמן: אחדות

ענינה של התוועדות בכלל — ענין האחדות בין בני" (למרות ההתחלקות שביניהם), בדוגמת האחדות שבגוף אחד; ומצד ענין האחדות בכחה לפעול יותר מהמלאך מיכאל, כיון שבמלאכים יש התחלקות (א)

מעלה מיוחדת בהתוועדות זו — מצד הדגשת ענין האחדות בזמן זה: הד' ימים שבין יוהכ"פ לסוכות הם ימים המאוחדים בעצמם בנקודה אחת, וזאת בשני ענינים (שניהם מחלק ההלכה שבתורה, שבו מודגש ענין האחדות שבתורה) — ענין השמחה (דחנוכת המזבח בימי שלמה) וענין הכנת הסוכה; הנקודה המשותפת דשני ענינים אלו גופא היא ענין האחדות — שמחה אמיתית גורמת לאחדות, וענין הסוכה הוא לאחד ולהקיף את האדם וכל עניניו (בז)

בימים אלו מודגש במיוחד ענין המעשה בפועל — "קבלו גזרותי" שלאחרי ה"קבלו מלכותי" שבעשי"ת (שסיומו — במ"ת דלוחות אחרונות); גם בפרט זה מודגש ענין האחדות — שבימים אלו "כל ישראל עסוקים במצוות" (דח)

ההוראה בפועל: הוספה באחדות ישראל, ובפרט סיפוק צרכי החג לנוקקים (ס)

ע"י ההוספה באחדות ישראל זוכים לענין האחדות בשלימות כפי שתהי' לעת"ל — יחד עם תכלית הריבוי וההתפשטות (י)

שיחה ב'

י"ג תשרי: "לכתחילה אריבער"

לכאורה יש לשאול — איך אפשר לדרוש אחדות, ענין שהוא היפך טבע האדם, ובפרט "ואהבת לרעך כמוך" — אפילו ביחס ליהודי הנמצא במצב ירוד (ואף שישנה דרך של לימוד והתבוננות עד שמגיעים לזה — לאו כל מוחא סביל דא); העצה לזה — הנהגה ד"לכתחילה אריבער", היציאה ממצאיותו שלו (ע"ד "מודים חכמים לר' מאיר" גם לפני שהבינו זאת בשכלם), שע"ז ביכלתו להתאחד עם חברו ולסייע לו כו' מיד כשפוגש אותו מבלי צורך בהתבוננות (יא"טו)

ההוראה ד"לכתחילה אריבער" שייכת לכאו"א, כיון שהיא הוראה של נשיא (טז)

ההוראה בפועל: הוספה בנתינת הצדקה, ובפרט בסיפוק צרכי החג לנוקקים (ידח)

שיחה ג'

1) שיעור רמב"ם היומי (הל' מעשה הקרבנות פט"ז): "הנודר קטן והביא גדול יצא"

מ"ל:

אש"ל - הכנסת אורחים,
המחלקה הרוחנית

744 איסטערן פארקווי, ברוקלין, ניו-יורק. טל':
(718) 778-8000 פקס: (718) 778-0800

נערך ע"י:

איגוד תלמידי הישיבות

ישיבת תורת"ל המרכזית, בית משיח - 770

.EASTERN PARKWAY NY, U.S.A 770
TAL. 347-850-2770 FAX. 04-6974225

מדוע הנודר קטן והביא גדול יצא, והרי צ"ל "מוצא שפתיך תשמור"; אין לפרש שכוונתו היתה לכה"פ קטן, או משום בכלל מאתיים מנה (יט"כא)

הביאור ע"ד המוסר: כשיהודי נודר להביא "קרבך (ברוחניות) קטן, ה"ז מפני שאין ביכלתו אז להביא גדול; אלא שאעפ"כ הנהגתו היא באופן ד"לכתחילה אריבער", וכבר אז חשב שאם יוכל יביא גדול, ולכן יכול להביא אח"כ גדול (כב)

2) י"ג תשרי: "לכתחילה אריבער" (המשך)

עבודה באופן ד"לכתחילה אריבער" ביחס לעצמו, אבל לא באופן ד"עולם התהו" — "לכתחילה אריבער" על חשבון חבירו (כג"ד)

3) החלטות: קישורן עם דבר גשמי

אף שבדבר טוב אין הכרח לקשר לדבר גשמי (וכדמצינו בנביאים, שהקישור עם דבר גשמי ה' בעיקר בענינים בלתי-רצויים) — מ"מ ה"ז מוסיף בתוקף ההחלטה, ולכן מסיימים את ההתוועדות בענין הצדקה (כה"ז)

מאמר

ד"ה בסוכות תשבו שבעת ימים

שיחה ד'

1) ג' העמודים - תורה עבודה וגמ"ח

עבודה — ההשתתפות בתפלת ערבית (שיש בה מעלה לגבי שאר התפלות, כיון שהיא "רשות"); תורה — הד"ת שנאמרו בהתוועדות; גמ"ח — חלוקת דולרים ע"י ה"טנקיסטים" (כח)

2) שיעור חומש היומי (ברכה לג, יג): "וליוסף אמר גו"

כל ישראל זוכים לכל הברכות בתכלית העילוי (כט)

3) מבצעים

בפרט ג' המבצעים השייכים לנשי ובנות ישראל (ר"ת "החן" ו"חנה") — ועל סדר השנים: נש"ק (בגיל שלוש), כשרות (לאחר שמתחילה לסייע בהכנת המאכלים), טהרת המשפחה (לאחר שמקימה בית בישראל) (ל)

4) כאו"א מ"שאל מ"ב"קש להיות ככהן גדול

ענין מיוחד שמצינו בסדר העבודה דיוהכ"פ — שכאו"א מתפלל שתפלתו תתקבל כתפלת כה"ג ביוהכ"פ ("מפינו תשמע ותושיע") (לא)

5) סיום

ניגונים וחלוקת משקה (לב)

בס"ד. שיחת ליל י"ג תשרי ה'תשמ"ה

הנחה בלתי מוגה

- שיחה א' -

א. כל התוועדות ענינה - כלשונה - שכו"כ מישראל מתאספים ומתוועדים יחדיו.

כלומר: השם התוועדות גופא מדגיש שישנו ענין של התחלקות, שהרי לפני ההתוועדות לא היו כולם יחדיו, וכמו כן לאחרי ההתוועדות שוב לא יהיו כולם יחדיו, שהרי כל אחד יחזור לביתו ולמקומו, "איש תחת גפנו ותחת תאנתו"; ואעפ"כ, למרות ההתחלקות שביניהם, ישנו החידוש שבענין ההתוועדות - שכולם מתאספים יחדיו להיות באופן של אחדות.

ובהקדים:

מצד טבע הבריאה, כפי שנבראו ע"י הקב"ה, מחולקים בני-אדם זה מזה, כמארו"ל "הקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדה"ר ואין אחד מהן דומה לחבירו", "בשלשה דברים אדם משתנה מחבירו בקול במראה ובדעת". וכפי שמצינו בהלכה שסומכים על טביעת עינא וקלא .

ויתירה מזו: גם כאשר מדברים אודות כללות בני" - נחלקים הם לעשר סוגים, "ראשיכם שבטיכם", כמבואר בזהר ש"ראשיכם" הם סוג בפ"ע ו"שבטיכם" הם סוג בפ"ע, וכן שאר הסוגים שנימנו בכתוב - שבצירוף כולם ישנם עשר סוגים, כלומר, ענין של התחלקות.

וביחד עם זה - כללות עם ישראל הוא "גוי אחד בארץ", ועד שבכמה ענינים נחשבים כל בני" למציאות אחת, נקודה אחת.

ועד כדי כך, שאפילו כאשר ישנם ששים ריבוא מישראל, תכלית הריבוי - נעשים הם למציאות אחת, מציאות חדשה, שלכן ישנה ברכה חדשה: "ברוך חכם הרזים", כלומר, המשכה והשפעה חדשה, המאחדת את כולם כו'.

וזהו גם תוכן ציווי התורה "ואהבת לרעך כמוך" - כביאור הירושלמי ע"פ משל מב' אברים של גוף אחד:

מציאות הגוף מורכבת, אמנם, מרמ"ח אברים ושס"ה גידים, ענין של התחלקות - התחלקות ע"פ הלכה, כפי שמצינו בנוגע לכמה דינים: וביחד עם זה, כל רמ"ח אברים ושס"ה גידים הם גוף אחד, מציאות אחת - מציאות אחת ע"פ הלכה, ולדוגמא: בנוגע לנגיעה בדבר טמא - אם נגע טומאה בא' מאברי הגוף, ללא כל חילוק באיזה אבר, ראש או עקב שברגל, אזי מתפשטת הטומאה בכל הגוף, וטעם הדבר - מכיון שכל הגוף הוא מציאות אחת, שכן, אילו ה' כל אבר מציאות בפ"ע, לא יהי' טמא עד שתגע הטומאה בכל אבר בפ"ע.

וכמו כן בנוגע לכללות עם ישראל - שנחשבים לגוף אחד, "קומה אחת שלימה", ועד לנקודה אחת, כלשון אדמו"ר הזקן בלקו"ת: "מבלי ימצא האדם ראש וסוף".

וענין זה בא לידי ביטוי בהתוועדות - שכו"כ מישאל מתאספים יחדיו במקום אחד, ביתכנסת וביתמדרש, לשם מטרה ותכלית אחת, שאז נעשים כולם למציאות ונקודה אחת.

ומפני ענין האחדות שבהתוועדות גדלה מעלתה ביותר - כידוע פתגם אדמו"ר הזקן אודות ה"פתקא אשר משמי נחיתא" בביאור גדול מעלתה של התוועדות, שבכחה לפעול יותר מאשר פעולתו של מלאך מיכאל "השר הגדול"!

והגע עצמך:

ישנם ריבוי דרגות של מלאכים - "יוצר משרתים ואשר משרתיו", ובכללות - ב' מיני מלאכים: יש מלאכים שהם עומדים ברום עולם מששת ימי בראשית והן נצחיים וקיימים כל זמן משך קיום העולם, והן הם החיות שבמרכבה. ויש מלאכים שנבראים בכל יום ואומרים שירה, וכלים בעבודתם.

והנה, מלאך מיכאל הוא בין המלאכים הכי גדולים - המלאכים שקיימים באופן תמידי, ועד שמצינו שמלאך מיכאל הוא מהמלאכים שבמרכבה - פני אר"י אל הימין, ובנוסח הפייט בתפלת מנחה דיוהכ"פ: "מיכאל מימין מהלל". ומזה מובן גדול ההפלאה דמלאך מיכאל.

ולאחורי כל זה - בכחה של התוועדות לפעול יותר מאשר פעולתו של מלאך מיכאל!

וא' הטעמים לדבר:

מלאך מיכאל, עם היותו מהמלאכים הכי עליונים, חיות שבמרכבה - יש בו ענין ההתחלקות, שהרי ישנם ד' חיות שבמרכבה.

אבל התוועדות - מכיון שכל ענינה הוא ענין האחדות, הרי על ידה ממשיכים ממקום שלמעלה מכללות ענין של התחלקות, כולל - ההתחלקות שבמרכבה העליונה, ולכן, הפעולה שעי"ז היא באופן נעלה יותר מפעולתו של מלאך מיכאל.

ב. והנה, ענין האחדות שבהתוועדות מודגש עוד יותר כאשר ההתוועדות נערכת בזמן הקשור אף הוא עם ענין האחדות, כדלקמן.

ובהקדמה:

בריאת הזמן ע"י הקב"ה [כידוע שגם מציאות הזמן הוא נברא שנתחדש מאין ואפס ממש בששת ימי בראשית] היתה באופן שכל רגע ורגע יהי' מציאות בפ"ע, המחולק מהרגע שלפניו והרגע שלאחריו, כלומר, כל המושג של זמן הוא - שינוי, שכן, כל רגע כמימרא היא מציאות בפ"ע, מציאות של "הוה", ובאופן של שינוי מהרגע שלפניו - "עבר", והרגע שלאח"ז - "עתיד".

ואעפ"כ, מכיון שהתורה היא בעה"ב על מציאות העולם, עד שבכחה לשנות ולהפך את המציאות מן הקצה אל הקצה - הרי בכח התורה לקבץ כמה רגעים או כמה ימים ולעשות מהם אחדות אמיתית, מציאות אחת, ובלשון הישיבות: נקודה אחת.

ולדוגמא - בענין המועדים, ענין השייך ביותר לחודש תשרי, להיותו "מרובה במועדות":

"מועדים", ימים טובים, נקראים גם בשם "זמנים" - כנוסח הברכה: "מקדש ישראל והזמנים", דקאי על ימים טובים, "ישראל דקדישנהו לזמנים"

והנה, אע"פ שבשם "זמנים" גופא מודגש ענין ההתחלקות - לא רק מפני שהיו"ט הוא במשך זמן מסויים, לא בימים שלפניו ולא בימים שלאח"ז, אלא גם מפני שכללות גדר הזמן הוא גדר השינוי (כנ"ל), מ"מ, מצד פס"ד התורה מתאחדים כל חלקי הזמן שבמשך היו"ט, שכן, לכל חלקי הזמן דימים אלו יש תוכן וענין משותף - תוכנו של יו"ט זה,

ולא עוד אלא שנעשים נקודה אחת - כפי שהאריך הרצ"ובי בביאור ענין היו"ט, האם ימי היו"ט נחשבים לימים נפרדים אלא שיש להם דינים שוים, או שכל משך ימי היו"ט, מתחילתם ועד סיומם, נעשים ל"נקודה אחת", ונפק"מ להלכה - בנוגע לכו"כ ענינים.

ולכן, כאשר נמצאים בזמן שיש בו ענין של אחדות - הרי האחדות שבענין הזמן מוסיפה באחדותם של בני", שבשבילם נברא העולם, כולל - ענין הזמן, שהרי גדר העולם הוא מקום וגם זמן, וכאמור, שגם זמן הוא נברא מחודש כמו המקום.

ומזה מובן שיש עליו מיוחד בהתוועדות שנערכת בזמן שיש בו ענין האחדות - מכיון שהאחדות שבענין הזמן מוסיפה באחדותם של המתוועדים, ובמילא, ענין האחדות הוא בהדגשה יתירה.

ג. עפ"ז יש לבאר את מעלתה של התוועדות זו - התוועדות שנערכת בד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות:

ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות - עם היותם ד' ימים נפרדים, שלכל א' מהם עבודה מיוחדת, כלשון זוהר: "כל יומא ויומא עביד עבידתיה", וכמודגש גם ב"שיר של יום", "השיר שהיו הלויים אומרים במקדש", שיר מיוחד לכל יום, בהתאם לעבודה המיוחדת דכל יום - מ"מ, ישנה גם נקודה המאחדת אותם למציאות אחת, כדלקמן.

ובהקדים - שכדי לדעת מהו הענין המאחד כמה רגעים או כמה ימים יחדיו, יש למצוא זאת בתורה, שכן, האחדות של חלקי זמן נפרדים זה מזה נעשית ע"י התורה (כנ"ל), ובתורה גופא - לא בענין של סברא בלבד, כי אם בענין של הלכה לפועל.

וטעם הדבר - מפני שבתורה גופא מודגש ענין האחדות בחלק ההלכה דוקא:

בענין של סברא - הרי "אין דיעותיהם שוות", עד לדעות הפכיות - ב"ה מתירים וב"ש אוסרים, ואעפ"כ, ב' הדעות הם ע"פ התורה - "אלו ואלו דברי אלקים חיים".

אבל בענין של הלכה - הרי לאחרי שנפסקה הלכה אין מקום לדעה הפכית, כך שכולם צריכים להתנהג ע"פ פסק ההלכה, כמדובר כמ"פ אודות דברי המשנה והגמרא בריש מסכת ברכות "א"ר טרפון אני הייתי בא בדרך והייתי לקרות כדברי ב"ש וסכנתי בעצמי מפני הלסטים, אמרו לו כדאי הייתי לחוב בעצמך שעברת על דברי ב"ה" - שלמרות שר' טרפון הי' מתלמידי ב"ש, מ"מ, לאחרי שנפסקה הלכה כב"ה חייבים גם ב"ש לעשות כדברי ב"ה, מכיון ש"תורה אחת לכולנה".

וכמבואר בארוכה בדרושי אדמו"ר מהר"ש - בעל ההילולא די"ג תשרי - שזהו בדוגמת החילוק

שבין שם אלקים לשם הוי':

דעות חלוקות בתורה, מקורם משם אלקים - "אלו ואלו דברי אלקים חיים", "אלקים" - לשון רבים, המורה על ריבוי והתחלוקת, ולכן יש מקום לחילוקי דעות: אבל הלכה פסוקה בתורה - מקורה משם הוי', ובלשון הגמרא: "והוי' עמו שהלכה כמותו", ומכיון ששם הוי' הוא שם המפורש, שם העצם ושם המיוחד (כפס"ד הרמב"ם בנוגע לכמה הלכות), כלומר, למעלה מענין של התחלוקת, לכן, אין מקום לחילוקי דעות, "תורה אחת לכולנה", באופן של אחדות.

ובנוגע לעניננו: כדי למצוא מהי הנקודה המאחדת את ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות - יש לעיין ב"שולחן ערוך" (ובמיוחד - בשו"ע של אדמו"ר הזקן, שהרי נמצאים אנו ביום ההילולא של אדמו"ר מהר"ש, ממלא מקומו של אדמו"ר הזקן), שענינו - פס"ד להלכה בפועל, כדלקמן.

ד. בשו"ע של אדמו"ר הזקן מצינו שני ענינים המהווים צד השווה ונקודה משותפת בכל ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות:

(א) "הימים שבין יוה"כ לסוכות הן ימי שמחה שבהן היו מחנכין את המזבח בימי שלמה".

(ב) "מצוה לתקן הסוכה ולבנותה כולה מיד למחרת יוה"כ אחר יציאה מבהכ"נ, מצוה הבאה לידו אל יחמיצנה", ומכיון שמיד למחרת יוהכ"פ בונים את הסוכה כולה, נמצא, שהסוכה עומדת בשלימותה בכל ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות, ובמילא, מתאחדים הם גם בענין הסוכה - בתור הכשר והכנה למצוה ד' בסוכות תשבו שבעת ימים" בימי חג הסוכות.

[דרך אגב:

הטעם ד' מצוה הבאה לידו אל יחמיצנה" שבשו"ע אדמו"ר הזקן — מובא גם ברמ"א: "ומצוה לתקן הסוכה מיד לאחר י"כ, מצוה הבאה לידו אל יחמיצנה", אבל ברמ"א, טעם זה הוא טעם שני, כהוספה לטעם המובא בסימן שלפניו: "והמדקדקים מתחילים מיד במוצאי י"ה בעשיית הסוכה כדי לצאת ממצוה אל מצוה".

ומה שב' ענינים אלו ("לצאת ממצוה אל מצוה", ו"מצוה הבאה לידו אל יחמיצנה") נכתבו בב' סימנים נפרדים - הרי זה מפני שחיובם בב' זמנים נפרדים:

הטעם "לצאת ממצוה אל מצוה" - שייך במוצאי יוהכ"פ בלילה, מיד לאחר הבדלה: משא"כ הטעם ד' מצוה הבאה לידו אל יחמיצנה", ענין של זריזות, "זריזין מקדימין למצוות" - הרי ענין הזריזות מתחיל רק "מצפרא", ובלשון אדמו"ר הזקן בשו"ע: "למחרת יוה"כ, אחר יציאה מבהכ"נ".

ועכ"פ, בנוגע לעניננו, הרי לכל הדעות ישנו ענין הסוכה (בתור הכשר והכנה למצוה) למחרת יוהכ"פ, כלומר, בכל ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות].

המורם מכל האמור לעיל, שמצינו בשו"ע - הלכה לפועל - שני ענינים שבהם מתאחדים ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות: (א) ענין השמחה, (ב) ענין הסוכה.

זוהי איפוא המעלה המיוחדת בהתוועדות שנערכת בד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות - שכן, ענין האחדות שבזמן זה (שלמרות היותם ד' ימים נפרדים, מ"מ, ישנה נקודה משותפת המאחדת

אותם) מוסיף עליו באחדות שבהתוועדות, כנ"ל.

ה. ויש להוסיף בזה, שענין האחדות שבזמן זה אינו רק מפני העובדה שישנה נקודה משותפת לכל ד' ימים אלו, אלא עוד זאת, שתוכנה של נקודה משותפת זו עצמה קשור עם ענין האחדות, כדלקמן.

ובהקדים:

ב' ענינים הנ"ל שישנם בכל ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות - ענין השמחה וענין הסוכה - מכיון ששניהם קשורים עם אותה נקודה בזמן (ששניהם באותו זמן), מהווה הדבר סימן והוכחה שיש נקודה משותפת ביניהם.

ובכן, הנקודה המשותפת שבין ענין השמחה וענין הסוכה, היא - ששניהם קשורים עם ענין האחדות:

בנוגע לענין השמחה - פוסק הרמב"ם בהלכות יו"ט ששמחה אמיתית היא כאשר משתף אחרים בשמחתו: "כשהוא אוכל ושותה חייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה, אבל מי שנועל דלתות חצירו.. אין זו שמחת מצוה כו'", כלומר, ששמחה אמיתית קשורה עם ענין האחדות.

וא' הטעמים לזה - בפשטות:

מצד טבע הבריאה - הרי אין דיעותיהם שוות ואין פרצופיהן שוין, באופן של התחלוקת (כנ"ל). אמנם, כאשר האדם נמצא בתנועה של שמחה, הרי שמחה פורצת גדר, ומכיון שכן, מתבטלת המחיצה וההבדלה בינו לבין הזולת, ונוצר מצב של אחדות.

וכמו כן בנוגע לענין הסוכה - שענינה לאחד את האדם וכל עניניו, שכולם יהיו באותו מקיף - המקיף דסוכה.

דהנה, מצות ישיבה בסוכה היא באופן שהאדם כולו צריך לישב בסוכה, ועכ"פ - ראשו ורובו, שאז נגרר המיעוט אחר הרוב, ובמילא, נמצא גם המיעוט בתוך המקיף דסוכה, שהרי לא יתכן שמיעוט גופו של יהודי, "גוי קדוש", ישאר מחוץ לסוכה ח"ו, ולא יהיו אצלו כל הענינים הקשורים עם קיום מצות סוכה - דבר שאינו מתקבל על הדעת!

כלומר: אף שבפועל ממש נמצא המיעוט מחוץ לסוכה, ובפשטות - ענינה של הסוכה הוא להגן מקור וחום, זרם ומטר, ובלשון הכתוב: "וסוכה תהי' לצל יומם מחורב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר", וכאשר מיעוט גופו מחוץ לסוכה, אין הסוכה מגינה על המיעוט מכל הענינים שבחוץ, וגם ע"פ הלכה מדגישים שרק ראשו ורובו בסוכה, ואילו מיעוט גופו מחוץ לסוכה - מ"מ, מכיון שהמיעוט בטל ונגרר אחר הרוב, נמצא, שכל השפעות שנמשכות ע"י הסוכה במשך שבעת ימי הסוכות, הן השפעות גשמיות והן השפעות רוחניות, הם גם ביחס למיעוט, אף שבפועל ובגלוי ה' מחוץ לסוכה.

[דוגמא לדבר - בנוגע לסנהדרין:

מספרם של הסנהדרין צריך להיות שבעים ואחד דוקא (ולא שבעים) - כדי שבכל מקרה שחברי הסנהדרין יהיו חלוקים, יוכלו להכריע ע"פ הרוב, "אחרי רבים להטות".

והנה, גם כאשר מכריעים כדעת ל"ו מחברי הסנהדרין בניגוד לדעתם של ל"ה מחברי הסנהדרין (ע"י הכרעת קול א' בלבד, כאשר ההכרעה היא לזכות) — הפס"ד הוא של כל ע"א חברי הסנהדרין, שהרי לא יתכן לומר שדין זה נפסק ע"י ל"ו בלבד, כאשר שאר הל"ה היו מחוץ לסנהדרין (בענין זה) - במכ"ש וק"ו שכאשר חסר אפילו א' מחברי הסנהדרין, אין כאן התוקף דסנהדרין של ע"א! אלא ודאי בהכרח לומר שזהו פס"ד של כל ע"א חברי הסנהדרין, שכן, הכרעת הרוב פירושה שגם המיעוט מסכים לדעת הרוב (ע"ד האמור לעיל (ס"ג) בנוגע למחלוקת ב"ש וב"ה לאחרי שנפסקה הלכה).

ואם הדברים אמורים בנוגע לרוב ומיעוט בסנהדרין, שיש בה ע"א זקנים - הרי עאכו"כ שכן הוא בנוגע לרוב ומיעוט אצל אדם אחד, שכאשר ראשו ורובו בתוך הסוכה, אזי בטל המיעוט ונגרר אחר הרוב, כך שגם המיעוט נמצא בתוך הסוכה.]

וכל זה - בנוגע לאדם עצמו, ונוסף לכך, נמצאים בסוכה כל כלי תשמישו, שהרי צריך לאכול ולשתות, ואפילו לישן - בסוכה, "תשבו כעין תדורו", ומכיון שכן, נמצא, שענינה של הסוכה - שהאדם וכל כלי תשמישו יתאחדו יחדיו להיות כולם במקף אחד.

וכשם שהדברים אמורים בנוגע ליהודי אחד, שהסוכה פועלת שהיהודי וכל עניניו נמצאים באותו מקיף - כן הוא בנוגע לכלל ישראל, היינו, שענינה של הסוכה לפעול את האחדות דכלל ישראל, כמארז"ל "כל ישראל ראוים לישב בסוכה אחת", כלומר, מקיף אחד לכל בני".

ומכל זה מובן שהצד השווה והנקודה המשותפת המאחדת את ד' הימים שבין יוה"כ"פ לסוכות - שמחה וסוכה - היא: ענין האחדות.

ו. עפ"ז יש לבאר את המעלה המיוחדת בהתוועדות זו - בימים שבין יוה"כ"פ לסוכות:

לכל לראש, הרי עצם ענין האחדות בזמן שבו נערכת ההתוועדות - שלמרות היותם ד' ימים נפרדים, מ"מ, ישנה נקודה משותפת המאחדת אותם - פועל עילוי והוספה בענין האחדות שבהתוועדות.

ועילוי גדול יותר - שגם תוכן הענין המאחד את הזמן דד' ימים אלו קשור עם ענין האחדות, שכן, גם שמחה וגם סוכה (ב' הענינים המשותפים לד' הימים שבין יוה"כ"פ לסוכות) קשורים עם תוכן ענין האחדות, כנ"ל בארוכה, ובמילא, נוסף עילוי גדול יותר באחדות שבהתוועדות.

ובפרט - שהאחדות שבהתוועדות היא באותו אופן כמו האחדות שבענין השמחה ובענין הסוכה:

בהתוועדות - ישנו ענין השמחה, הפורצת את גרדי המחיצות וההגבלות שבין המשתתפים בהתוועדות, ובמילא, נוצר מצב של קירוב ואחדות ביניהם,

וכמו כן יש בהתוועדות תוכן ענין הסוכה - שהרי כל המשתתפים בהתוועדות נמצאים יחדיו באותו מקיף, בבית אחד, ולא סתם מקיף, אלא מקיף הקשור עם ענין של מצוה (בדוגמת המקיף דמצות סוכה) - ביתיכנסת וביתי מדרש, בית שמגדלין בו תפלה ומגדלין בו תורה.

ומכל זה מובן גודל מעלתה של התוועדות שנערכת בד' הימים שבין יוה"כ"פ לסוכות - מפני

גודל הדגשת ענין האחדות שבה, כנ"ל בארוכה.

ז. והנה, כל האמור לעיל צריך לבוא ולהתבטא בענין של מעשה בפועל - שהרי "לא המדרש עיקר אלא המעשה".

ובהקדים - שגם ענין זה ("לא המדרש עיקר אלא המעשה") מודגש ביותר בד' הימים שבין יוה"כ"פ לסוכות:

ענינו של יוה"כ"פ הוא - מתן תורה דלוחות אחרונות .

והנה, בנוגע למתן תורה - איתא במכילתא: "קבלו מלכותי ואח"כ אגזור עליכם גזירות", כלומר, שמתן תורה ענינו "קבלו מלכותי", ולאחרי כן מתחיל הענין ד"אגזור עליכם גזירות" - גזירות טובות, כללות הענין דקיום המצוות במעשה בפועל.

ומזה מובן גם בנוגע למתן תורה דלוחות אחרונות ביוה"כ"פ, סיום וחותם כל עשי"ת שהתחלתם ב"ה, שענינם ותוכנם - "תמליכוני עליכם", "קבלו מלכותי".

[וימתק יותר - ע"פ דברי אדמו"ר הזקן בשו"ע בטעם התקיעה בשופר לאחרי תפלת נעילה דיוה"כ"פ (מוצאי יוה"כ"פ, התחלת ד' הימים שבין יוה"כ"פ לסוכות): "וטעם תקיעה זו היא סימן לסילוק שכינה למעלה, כמו שהי' במתן תורה, שכשעלתה השכינה נאמר במשך היובל וכו'", כלומר, כשם שתקיעת שופר דראשה שנה קשורה עם מתן תורה, כמבואר ברס"ג שא' הטעמים לתק"ש דר"ה - "להזכירנו מעמד הר סיני שנאמר בו וקול שופר חזק מאד", וכפי שאומרים בפסוקי שופרות: "אתה נגלית בענן כבודך.. על הר סיני.. ובקול שופר עליהם הופעת", כמו כן בנוגע לתק"ש דמוצאי יוה"כ"פ - שאף היא קשורה עם תק"ש דמ"ת.

ומזה מובן, שכשם שתק"ש דר"ה קשורה עם הענין ד"תמליכוני עליכם" ("ובמה בשופר"), כן הוא גם בנוגע לתק"ש דמוצאי יוה"כ"פ, שתוכנה - "קבלו מלכותי"],

ולכן, מיד לאחרי יוה"כ"פ (מ"ת, קבלו מלכותי) מתחיל הענין דקיום המצוות במעשה בפועל (מצות סוכה) - שזהו כללות הענין ד"גדול תלמוד (מ"ת) שמביא לידי מעשה", "המעשה הוא העיקר".

ונמצא, שבעמדנו בהתוועדות שנערכת בד' הימים שבין יוה"כ"פ לסוכות - אזי נוגע ביותר שכל הדברים האמורים לעיל אודות ענין האחדות, יבואו לידי מעשה בפועל, המעשה הוא העיקר, כדלקמן.

ח. ויש להוסיף, שבענין הנ"ל באה לידי ביטוי נקודה נוספת באחדותם של ישראל בד' הימים שבין יוה"כ"פ לסוכות:

על הפסוק "ולקחתם לכם ביום הראשון", אף שקאי על יום חמשה עשר בחודש - איתא במדרש: "ראשון הוא לחשבון עוונות", שכן, ביוה"כ"פ הי' ענין התשובה, סליחה מחילה וכפרה על כל עניני עוונות, ובלשון הרמב"ם: "קץ מחילה וסליחה לישראל", ובימים שבין ר"ה ליוה"כ"פ "כל ישראל עסוקין במצוות, זה עוסק בסוכתו וזה בלולבו" (הכשר והכנה למצות סוכה ולולב), ובמילא, כל הענין ד"חשבון עוונות" אינו שייך בכל ד' ימים אלו, עד ט"ו בחודש - "ראשון

לחשבון עוונות".

ונמצא, שבד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות מודגשת אחדותם של כל ישראל - בכך שכולם עסוקין במצוות.

ובעומק יותר:

נתבאר לעיל שיוהכ"פ ענינו מתן-תורה - "תלמוד", וסוכות ענינו קיום המצוות בפועל - "מעשה".

ונמצא, שאחדותם של ישראל בד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות קשורה עם המעבר והחיבור מ"תלמוד" ל"מעשה" - ע"ד וכדוגמת האחדות דלעתיד לבוא, כמ"ש בנבואת יחזקאל: "קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה... עץ אחד וכתוב עליו ליוסף... וקרב אותם גו' והיו לאחדים בידך... ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ... ומלך אחד יהי' לכולם למלך ולא יהיו עוד לשני גוים גו' - כמבואר בדרושי חסידות שיהודה ויוסף הם בדוגמת תלמוד ומעשה, ולעתיד לבוא יהי' החיבור והאחדות ביניהם בתכלית השלימות.

ובפשטות: אחדותם של כל בני- הנחלקים בכללות ליהודה ויוסף — ע"י משיח צדקנו, בחי' היחידה דכללות ישראל.

ט. והנה, לאחרי כל אריכות הדברים, יש להבהיר את ההוראה בנוגע למעשה בפועל - שהרי, כאמור, "המעשה הוא העיקר".

ובכן, ההוראה שיש לקחת מכל ענין של התוועדות, ובמיוחד מהתוועדות שנערכת בד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות - שיש להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל הענינים דאהבת ישראל ואחדות ישראל.

וכציווי התורה - שהוא "כלל גדול בתורה" - "ואהבת לרעך כמוך", ומוכן, שהכוונה בזה ("כלל גדול בתורה") לא רק בנוגע ללימוד הענין בתורה, כי אם בעיקר בנוגע לקיום הדבר בפועל, כלומר, "כלל גדול" בענין המעשה - הנהגה באופן של אהבת ישראל, עד לאופן של אחדות ישראל, "כולם - לאחדים כאחד", שכולם נעשים מציאות אחת ונקודה אחת.

ובנוגע לפועל ממש - בענין הקשור לחג הסוכות הממשמש ובא:

יש להשתדל שלכאור' מישאל יהיו כל צרכי החג - ע"י מתן עזר וסיוע לכל הזקוקים לכך בעוד מועד, לפני החג, כדי שכאור' מישאל יוכל לחגוג את שמחת החג כדבעי, "להיות שמח וטוב לב הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים אליו... שנאמר ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך וגו'".

וכמו כן בחג עצמו - שכאשר אוכל ושותה סעודת יו"ט, עליו להשתדל שיהיו אורחים על שולחנו - "אושפיזין" כפשוטם, כמובא לעיל (ס"ה) פס"ד הרמב"ם, והביאו אדמו"ר הזקן בשו"ע שלו בסיום וחותם ה' יו"ט, שרק באופן כזה השמחה היא כדבעי - "שמחת מצוה".

ומזה מובן, שכאשר משתדל מבעוד מועד, לפני החג, לספק את צרכי החג לכל הזקוקים לדבר - הרי ע"ז ניתוסף בשמחת החג בד' אמות שלו.

וכאמור, כל הענינים האמורים צריכים להעשות "חינו ואורך ימינו" [כולל - הדיוק ד"אורך ימינו", ע"ד יום שכולו אורך, שגם בתחילתו הוא ארוך] - להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל הפעולות דאהבת ישראל עד לאופן של אחדות ישראל, בפועל ממש.

י. והנה, כאשר בני" נמצאים במצב של אחדות, "כולנו כאחד" - מוסיף הדבר בהמשכת ברכותיו של הקב"ה, כמ"ש "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך" (כמבואר בתניא פרק ל"ב).

ועד שזוכים לברכה העיקרית - ברכת הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו,

שאז יהי' ענין האחדות בתכלית השלימות, כמ"ש "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", היינו, שישנו כל ריבוי ההתחלקות דבני", "לאחד אחד", וביחד עם זה - נמצאים כולם במצב של אחדות, "תלוקטו", ובאופן שאפילו יהודי א' בלבד אינו נשאר בגלות, דלא כבגאולות הקודמות (הגאולה מגלות בבל וכיו"ב) שגם לאחריהם נשאר עדיין יהודים בגלות, אלא גאולה שלימה, "תלוקטו" בשלימות, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו", כפי

שכולם נעשים מציאות אחת, "לאחדים כאחד" - "קהל גדול" לשון יחיד.

כלומר: מצד אחד ישנו תכלית הריבוי - "והי' מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר", וביחד עם זה - "קהל גדול", "קהל" - לשון יחיד, כלומר, אף ש"שבט אחד איקרי קהל", וא"כ, ישנם כמה קהילות, מ"מ, נעשים כולם למציאות ונקודה אחת - "קהל", ו"קהל" זה הוא באופן ד"גדול", היינו, שנקודה זו מתפשטת עד למרחב העצמי, באופן ד"ופרצת".

ובלשון החסידות - שע"י המיצר באים למרחב העצמי, "מן המיצר גו' ענני במרחב", ובענינו - נקודה ד"מיצר" כפי שבאה ומתפשטת עד למרחב העצמי:

נקודה - הו"ע ה"מיצר", שכן, נקודה פירושה - שאי אפשר לחלק אותה לשתיים (דאל"כ, אינה נקודה אמיתית), מפני שאין לה אורך ורוחב, שזהו אמיתית הענין ד"מיצר".

[דוגמא לדבר בהלכה: ישנם ענינים שבהם שייך "משהו" ו"משהו דמשהו" - דבר איסור שנפל לאלף, וא' מהאלף נפל לאלף אחרים וכו'. אבל ישנם ענינים שבהם שייך רק "משהו" אחד, ולא שייך "משהו דמשהו". ודוגמתו בענינו - נקודה שאי אפשר לחלקה לשתיים].

ונקודה זו - מתפשטת ובאה באופן דמרחב העצמי, כפשוטם של דברים - בעולם דלמטה.

וזהו גם הקשר להמוזכר לעיל (ס"ז) בענין השופר דמוצאי יוהכ"פ שהוא בדוגמת השופר דר"ה - שהרי ענינו של השופר הוא: "מן המיצר גו' ענני במרחב", עד למרחב העצמי. והרי גם הגאולה העתידה קשורה עם ענין השופר - כפי שמסיימים וחותמים בברכת שופרות דר"ה: "תקע בשופר גדול לחרותנו".

ודוגמתו בנוגע לאחדותם של ישראל, כאמור, שההתאחדות היא באופן שכולם נעשים לנקודה אחת, וביחד עם זה, מתפשטת נקודה זו עד למרחב העצמי, כולל - מציאות כל העולם כולו, שהרי כל העולם לא נברא אלא בשביל ישראל, ויתירה מזו: "כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם" - כמדובר כמ"פ שבכל אחד מישאל משתקף כלל ישראל, כשם שבכלל ישראל משתקף כל יהודי פרטי.

וכאמור, "קהל גדול" - שלימות העם, "ישובו הנה" - לארצנו הקדושה, "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", שלימות הארץ.

ולהעיר, שגם בענין דשלימות הארץ מודגש ענין הנ"ל - התאחדות של ריבוי פרטים לנקודה אחת, והתפשטותה של הנקודה עד למרחב העצמי:

אמרו חז"ל: "קפלה הקב"ה לכל ארץ ישראל והניחה תחת יעקב אבינו", כלומר, שכל שטחה של ארץ ישראל, שטח שיש בו ריבוי פרטים - נעשה לנקודה אחת.

ודוגמתו בהלכה: "עשר קדושות הן" - התחלקות פרטים, וביחד עם זה - יש דינים השווים בכל ארץ ישראל, כמו: ביכורים וכיו"ב, היינו, שכל הדרגות שבארץ ישראל נעשים לנקודה אחת בנוגע להלכות אלו.

ונקודה אחת זו מתפשטת עד למרחב העצמי - כמארוז"ל "עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות".

וכאמור, שכל בני" (שלימות העם) באים לארץ ישראל (שלימות הארץ), ושם גופא - הולכים "מחיל אל חיל", בכל עשר הקדושות דארץ ישראל, עד לירושלים לפנים מן החומה, "קריית מלך רב", להר הבית, לבית המקדש, עד לקדש הקדשים.

וכל זה - במהרה בימינו ממש, ברגע כמימרא ממש, נקודה אחת בענין הזמן, ונקודה זו מתפשטת לעד ולעולמי עולמים, באופן נצחי, וכאמור, במהרה בימינו ממש.

* * *

- שיחה ב' -

יא. בהמשך להמדובר לעיל אודות ענין האחדות - יכולים עדיין לשאול: מכיון שהקב"ה בעצמו הטביע בטבע בניאדם ש"אין אחד מהן דומה לחבירו", אין דיעותיהם שוות וכיו"ב - כיצד יכולים לתבוע מבניאדם שכולם יתאחדו לדעה אחת ונקודה אחת? - דבר והיפוכו! והרי אמרו חז"ל "איני מבקש כו' אלא לפי כחן"!

מצינו אמנם חיבור הפכים בנוגע ל"ארון, שלמרות שישנו תנאי בעשיית הארון שמוכרח להיות במדה דוקא, "אמתיים וחצי ארכו וגו'", "מ"מ, מודד עשר אמות לכל רוח ומקום הארון אינו מן המדה, כלומר, דבר והיפוכו בעת ובעונה אחת (כמבואר בארוכה בתשובות הרשב"א): אבל - ענין זה נאמר בנוגע לארון ומקום הארון דוקא, ענין הקשור עם קדש הקדשים שבביהמ"ק!

ואילו בנדו"ד - מדובר אודות יהודי שנמצא מחוץ לקדש הקדשים וביהמ"ק, מחוץ לירושלים ("עיר שחוכרה לה יחדיו, עיר שהיא עושה כל ישראל לחברים"), מחוץ לארץ ישראל, ובזמן הגלות, וביום חול ע"ד הרגיל לא שבת ולא יו"ט, ואפילו לא חולו של מועד, ואעפ"כ, עורכים התועדות, ותובעים שצריך להיות ענין האחדות - "כאיש אחד חברים", ומדגישים בחדא מחתא שזהו ענין נעלה ביותר, שלכן, בכחו לפעול יותר מפעולתו של מלאך מיכאל, "השר הגדול"!

ויתירה מזו: ענין האחדות צריך להיות לא רק כאשר מתאספים כו"כ מישראל בהתועדות, במקום קדוש, אלא גם כאשר נמצא עם עוד יהודי א' בלבד - צריך להיות אצלו הרגש ד"ואהבת לרעך כמוך", ולא רק "כמוך" בלבד (שחבירו הוא מציאות בפ"ע ואעפ"כ אוהבו כמו שאוהב את עצמו), אלא כפירוש הירושלמי שהוא וחבירו הם כמו ב' ידיים של גוף אחד, כלומר, לא כמו רמ"ח גופים נפרדים, אלא כמו רמ"ח אברים של גוף אחד.

[ולהעיר מב' הגירסאות בעירובין: "מאברין - אבר אבר" (מוסיפין לה אברים), או "מעברין - כאשר עובר" ובנדו"ד - שהענין דאהבת ישראל צריך להיות באופן שהוא וחבירו הם כמו ב' אברים, ולא כמו גוף בפ"ע - אפילו לא כגוף של עובר ("מעברין - כאשר עובר"), שאינו כמו אבר של הגוף ממש.

וב' אופנים הנ"ל ("מאברין או "מעברין") - יש דוגמתם גם בלעו"ז (כדי שיוכל להיות ענין הבחירה): "אידיהן" ו"עידיהן".

ויש להוסיף, שבשורש הדברים הרי זה החילוק שבין א' וע' בקדושה גופא - שהרי ידוע שאות עי"ן מורה על שורש ניקת החיצונים, כמרומו (גם) באות עי"ן התלוי' שבפסוק "כרסמנה חזיר מיער", וכידוע החילוק שבין "כתנות אור" (כפי שהי' כתוב בתורתו של ר' מאיר) ל"כתנות עור" - שלפני חטא עה"ד היו "כתנות אור", ולאחרי החטא נעשו "כתנות עור".

ומזה מובן שבקדושה גופא עיקר השלימות היא באל"ף (ולא בעי"ן), ובענינו - אהבת ישראל באופן ד"אבר" דוקא (ולא "עובר").

ולא עוד אלא שאפילו כאשר הולך ברחוב, ב"רשות הרבים", ופוגש "חמור שונאך" - "שונאך" ע"פ תורה, הנה גם ביחס ליהודי זה ישנו הציווי "עזוב תעזוב עמו", ע"ז שיסייע לחמורו!... ואדרבה: "מצוה בשונא" יותר מאשר באוהב.

וכמבואר גם בתניא פרק ל"ב שאפילו אלו ש"מצוה לשנאותם" - "מצוה לאהבם ג"כ", היינו, שגם ביחס אליהם ישנו הציווי "ואהבת לרעך כמוך".

נשאלת איפוא השאלה: כיצד יכולים לתבוע את הענין דאהבת ישראל ואחדות ישראל במדה כזו - כאשר נמצאים ביום חול רגיל, בחוץ לארץ, ובזמן הגלות, כאשר "החושך יכסה ארץ"!

יב. והמענה לזה - הוראת בעל ההילולא המפורסמת שהנהגתו של יהודי צריכה להיות באופן ד"לכתחילה אריבער".

ובהקדים:

כאשר יהודי צריך לפעול על עצמו את הענין דאהבת ישראל - הרי הדרך היא, לכאורה, ללמוד את כל הסוגיא דאהבת ישראל באופן של הבנה והסברה, בעמקות וכו', עד שהדבר יחדור בפנימיותו, כך שגם כאשר יתעורר משנתו כעבור כמה ימים, תהי' מסקנת הענין חדורה בזכרונו, ושוב לא יהי' זקוק להתבוננות בדבר.

אמנם, סדר עבודה כזה - לאו כל מוחא סביל דא!

ועד כדי כך, שיש מפשטי המקרא המבארים ש"לא יקבל לב האדם שיאהוב את חברו כאהבתו את נפשו" - לפי שזהו היפך טבע האדם! ולכן, מבארים שאין הכוונה שיאהבהו כאהבתו את נפשו ממש וכו' - אמנם, אדמו"ר הזקן מבאר בתניא, בפירוש ובפרטיות, שהכוונה היא כפשוטו ממש, אבל אעפ"כ, מובן שאין זה דבר קל!...

זאת ועוד:

עבודה כזו דורשת משך זמן רב, ולכל לראש - לפעול בנפשו תנועת הביטול, שכן, כל זמן שיש לו רגש של הגבחה ורוממות, מצד ענין של עושר, כבוד, אפילו כבוד המדומה, וכיו"ב - לא יוכל לפעול בעצמו שיאהב את זולתו כמו שאוהב את עצמו, אא"כ יבוא לידי תנועה של ביטול תחילה.

ולזה דרוש לימוד המוסר, ההתבוננות בשפלות האדם - ענין שצריך להיות בלאה"כ לפני התפלה, כמארו"ל "אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש", ופירש רש"י - "הכנעה", ובכללות - העבודה דתיקון וביורור הגוף ונה"ב, כתורת הבעש"ט על הפסוק "כי תראה חמור שונאך", שחומר הגוף הוא "שונאך", כמאמר "תוקפא דגופא חולשא דנשמתא", ואעפ"כ, אין לשבור את הגוף ע"י תעניות וסיגופים, אלא "עזוב תעזוב עמו", עד לעבודה דאתהפכא - "בכל לבבך בשני יצריך", שגם נה"ב יתהפך לאהבה את ה', היינו, לא רק כפי שאמר דוד "ולבי חלל בקרבי", מפני שהרגו בתענית (כמובא בפרק ראשון דספר התניא), אלא כמ"ש באברהם "ומצאת את לבבו (בב' ביי"ת) נאמן לפניך" ("שתי לבות, שאף יצה"ר שלו החזירוהו לטוב").

ומובן, שכל ענינים אלו דורשים יגיעה רבה, במשך זמן ארוך כו'.

ולעומת זאת, אהבת ישראל ("ואהבת לרעך כמוך") אינה מצוה שהזמן גרמא, אלא חיובה בכל

עת ובכל שעה ובכל מקום, וזאת - אפילו לפני התפלה, ועאכו"כ - לפני שהגיע לתכלית השלימות בעבודה שבלב זו תפלה, דרגת הביטול ד"עבדא קמי מרי"!

ולכן, העצה היעוצה היא - שהנהגתו תהי' באופן ד"לכתחילה אריבער", כדלקמן.

יג. ויובן בהקדם הביאור בענין האחדות בקשר לחילוקי דעות בתורה, שכאשר יש צורך להכריע ביניהם ולפסוק הלכה, כלומר, לפעול מצב של אחדות אצל החולקים בדבר - ישנם ב' דרכים:

דרך אחת - שכל א' עומד על דעתו, ולאחרי חילופי דברים, שקו"ט בהבנה והשגה כו', מגיעים למסקנא אחת, או ע"ז שעומדים למנין ומכריעים כדעת הרוב, שאז גם המיעוט בטל ונגרר אחר הרוב (כנ"ל ס"ה),

אמנם, דרך זו דורשת אריכות הזמן, ואי אפשר לדעת כיצד יתפתחו הדברים כו'.

וכפי שמצינו אפילו בנוגע לסנהדרין שביבנה - "זה הלך ליבנה שלשה מועדות ובמועד שלישי הכשירו לו", כלומר, שכאשר נשאלה פעם ראשונה ושני' - לא אמרו כלום, ורק בפעם השלישית עמדו למנין, היינו, שבב' פעמים שלפנ"ז לא יכלו אפילו לקבוע מי הם הסוברים כך ומי הם הסוברים להיפך (דאל"כ, היו יכולים לעמוד למנין ולהכריע כדעת הרוב) - עד כדי כך הי' העדר האחדות בנוגע להכרעת פס"ד! ורק לאחר ששאלו ג' פעמים - יכלו לעמוד למנין, ומפשטות סיפור הגמרא, משמע, שג' הפעמים שבהם נשאלה שאלה זו לא היו באותו יום, כי אם בהפסק זמן רב!

וזאת - למרות שהמדובר אודות סנהדרין, אשר גם לאחר שגלו מלשכת הגזית שבביהמ"ק ולא היו דנים דיני נפשות (ארבעים שנה לפני החורבן) - הי' להם התוקף דסנהדרין,

אבל ישנה דרך שני' - באופן ד"מודים חכמים לר' מאיר":

הפירוש ד"מודים" הוא - שעדיין לא הונח הענין בשכלם, כי לאחרי שכבר נתקבל והונח הענין בשכלם, שוב אינם זקוקים להודות לר' מאיר, מכיון שזוהי גם דעתם של החכמים, כלומר, אין זו דעת ר' מאיר דוקא, אלא גם דעת חכמים, "נקראת על שמם", אלא ודאי הכוונה היא - שעוד לפני שהונח הדבר בשכלם הי' כבר אצלם ענין ההודאה, מאיזה סיבה שתהי' - אם מפני שהרגישו שהצדק עמו, או באופן ד"אם הלכה היא נקבל", וכיו"ב, ורק לאחרי כן התייגעו שהדבר יתקבל גם בשכלם.

וע"ד אמירת "מודה אני לפניך" בהתחלת היום - שהודאה זו אינה כתוצאה מההתבוננות בפסוקי דזמרה, או ההתבוננות בגדלות האל ושפלות האדם שלפני התפלה, "כבוד ראש", כי אם הודאה וביטול בלבד, ורק לאחרי כן באה ההתבוננות השכלית שבדבר.

אמנם, בענין ההודאה והביטול להקב"ה, "מודה אני לפניך" - אין כל חידוש, מאי קמ"ל; החידוש הוא, איפוא, כאשר מדובר אודות שני תנאים בעלי פלוגתא בין מסויים, כלומר, לא רב ותלמידו - שהרי לא זו בלבד שאין הלכה כתלמיד במקום הרב, אלא עוד זאת, שדעתו של התלמיד אינה נימנית כדעה בפ"ע, כי אם שני חברים, שדעת כל א' מהם עולה למנין בנוגע להכרעה כדעת הרוב, ואעפ"כ, "מודים חכמים לר' מאיר", ומתנהגים כן במעשה הפועל, וזוהי גם הדרך שלאחרי כן יתקבל הדבר בשכלם!

יד. והנה, דרך הב' הנ"ל היא באופן ד"לכתחילה אריבער:

"אריבער" פירושו - "ארויסגיין פון זיך", היינו, לצאת מהמדידה וההגבלה שלו, "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", כפירוש החסידות דקאי על הענינים שהורגל בהם מצד טבע נפשו, מצד הוריו, הסביבה וכו'.

[ומובן, שהכוונה ביציאה מעצמו - אינה לעבודה באופן ששובר את הרצון והטבע דנה"ב, שהרי צריך להיות "עזוב תעזוב עמו" (כתורת הבעש"ט דלעיל), אלא הפירוש הוא שישנו אמנם "חמור שונאך", ואעפ"כ, עבודתו היא באופן ד"אריבער"].

ומכיון שיוצא מהמדידה וההגבלה דמציאותו - שוב אין כל קושי שתהי' דעה אחידה בינו ובין חבירו.

בנוגע ל"נצחנות" - שלא ירצה להודות על האמת מפני רגש הנצחון - בודאי אין כל צורך להזהיר, שהרי "בשופטני לא עסקינן", כי אם אודות "חכם" שמודה על האמת: אבל אעפ"כ, מצד שורש נשמתו, "ארצך ומולדתך ובית אביך" דקדושה, מתקבל בשכלו באופן אחר מדברי חבירו. אמנם, כאשר הגישה שלו היא באופן ד"אריבער" - אזי מתקבלת אצלו ה"הנחה" ד"מודים חכמים לר' מאיר".

טו. עפ"ז יובן אופן העבודה ד"לכתחילה אריבער" בנוגע לכללות הענין דאחדות ישראל - לא רק בנוגע ללימוד התורה, אלא גם בכל הענינים:

"לכתחילה אריבער" פירושו - שאינו זקוק להתבוננות באופן של הבנה והשגה עמוקה בכל הסוגיא דאהבת ישראל, אלא הנהגתו היא באופן ד"אריבער" - שיוצא מהמדידה וההגבלה שלו, "ער ווערט אוים מציאות פאר זיך", ובמילא, דואג לטובתו של הזולת ומתאחד עמו כו'.

ולכן, כאשר פוגש ברחוב יהודי שזקוק לעזר וסיוע, בענין של צדקה וגמילות חסדים, וכיו"ב בשאר פרטי הענינים שבכלל "ואהבת לרעך כמוך" (כפי שנימנו ברמב"ם) - עושה זאת תיכף ומיד, ללא כל שהיות, שהרי בכל המצוות אמרו "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה" (כנ"ל ס"ד), ועאכ"כ בנוגע למצות הצדקה - כפס"ד השו"ע: "מאד יש לזוהר כו' אם לא יתן לו מיד כעובדא דנחום איש גם זו"

ולהעיר, שישנם ריבוי דינים בשו"ע שמקורם מסיפורי מעשיות בתושבע"פ, ואעפ"כ, במקומות מתיםספר בלבד הובא סיפור בשו"ע, בהזכרת שמו של בעל הסיפור שבדידי הוי עובדא, כבנדו"ד - "עובדא דנחום איש גם

זו."

וכל זה - ללא כל חילוק באיזה דרגא נמצא הוא בעבודת היום, אפילו לפני התפלה, שכן, הטעם שבשו"ע שצריכים לתת מיד, כהוראת "עובדא דנחום איש גם זו" - שייך גם לפני התפלה!

וכידוע סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות אדמו"ר הצ"צ, שנתן הלואה לקצב לפני התפלה!

דלכאורה, ע"פ שו"ע מתחילה שקו"ט שלימה: היתכן לעסוק במתן הלוואות - ענין השייך ל"הנהגה בהם מנהג דרך ארץ" - לפני התפלה? ! ואעפ"כ, ישנו "מעשה רב" באופן האמור!

וכשם שהדברים אמורים בנוגע לצדקה וגמ"ח בגשמיות - כן הוא גם בנוגע לצדקה וגמ"ח ברוחניות.

ובפשטות: כאשר פוגש יהודי - אין לו לחשוב שידבר עמו אודות עניני יהדות כעבור מחצית השעה, שכן, מניין יודע היכן יהי' יהודי זה בעוד כמחצית השעה? ! ולא רק מחצית השעה, אלא אפילו "רגע כמימרא"!

כאשר פוגש יהודי ברחוב - רואים בגלוי שהקב"ה זימן פגישה זו בהשגחה פרטית, שהרי נאמר "הילכו שנים יחדיו בלתי אם נועדו", היינו, שכאשר שני אנשים הולכים יחדיו בודאי נדברו תחילה ללכת יחדיו, ומכיון שבנדו"ד לא נתדברו להפגש ואעפ"כ נפגשו יחדיו, הרי רואים בגלוי שפגישה זו זומנה ע"י הקב"ה בעצמו - לא רק ע"י ההתלבשות במחשבתם של בניאדם שנדברו ביניהם להפגש יחדיו,

ומכיון שהקב"ה זימן פגישה זו ביניהם - הנה בשמעו שיהודי זה זקוק לעזר וסיוע, צדקה וגמ"ח בגשמיות או ברוחניות, עליו לעשות זאת תיכף ומיד, ואסור לו לדחות זאת אפילו לרגע אחד בלבד, ועד כדי כך, שיתכן שהדבר נוגע לפיקוחנפש, "כעובדא דנחום איש גם זו".

טז. זוהי איפוא ההוראה, ביחד עם הנתינת כח, שלמדים מבעל יום ההילולא - שהעבודה צריכה להיות באופן ד"לכתחילה אריבער":

ההנהגה ד"לכתחילה אריבער" אינה הנהגה מיוחדת השייכת לבעל ההילולא בלבד - שהרי אמר זאת בגלוי, ובתור הוראה לרבים, וכלשונו: "די וועלט זאגט" כך וכך, "און איך זאג" - ע"ד הלשון בתדב"א: "ואני אומר" שצריך להיות "לכתחילה אריבער".

ובפרט לאחר שזכינו וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו גילה הוראה זו וצוה לפרסמה, עד לפרסום באופן של דפוס.

ומובן, שכאשר מדובר אודות הוראה של "נשיא" - בודאי נוגע הדבר לכאו"א מישראל, שהרי "הנשיא הוא הכל", ובלשון הרמב"ם: "לב כל קהל ישראל", וענינו של הלב - שבו תלוי כל חיותו של האדם (כידוע תשובת החכם צבי בענין זה).

ותוכן ההוראה - כאמור - שאין להמתין עד שינסו את כל הדרכים והאופנים האפשריים (לנסות תחילה באופן ד"ארונטער"), שכן, מי יודע כמה זמן יקח הדבר, ומה יהיו התוצאות כו'; יש להתחיל איפוא תיכף ומיד באופן ד"אריבער" - "לכתחילה אריבער"!

וכאמור, כאשר הגישה היא באופן ד"לכתחילה אריבער" - אזי אינו זקוק להשתדלות בדבר, שכן, בשכבו לישון חדרו הוא ב"הנחה" שענינו "לכתחילה אריבער", ובמילא, מתעורר משנתו באופן ד"לכתחילה אריבער", עוד לפני אמירת "מודה אני", ועאכ"כ - לאחר אמירת "מודה אני"!

וענין זה בא לידי ביטוי גם בענין דאהבת ישראל ואחדות ישראל - שאינו זקוק להתבוננות מיוחדת כדי לפעול בעצמו ענין זה, מכיון שהנהגתו היא באופן ד"לכתחילה אריבער", כך שבראותו יהודי שזקוק לעזר וסיוע באיזה ענין שיהי' - ממהר לעשות זאת תיכף ומיד, אפילו לפני התפלה, ויתירה מזו: כאשר מזדמן ענין שצריכים לתת לו צדקה - אין להמתין אפילו עד

שיאמר "מודה אני", כפס"ד השו"ע שצריכים לתת לו "מיד", מטעם "עובדא דנחום איש גס זו".
יז. ההוראה מכל האמור לעיל - בנוגע לפועל:

יש להוסיף, כאמור, בכל הפעולות הקשורות עם אהבת ישראל ואחדות ישראל, ובמיוחד - בענין הצדקה וגמילות חסדים, באופן ד"לכתחילה אריבער".

וענין זה קשור במיוחד עם ערב סוכות - כפי שמביא אדמו"ר האמצעי בסידור: "צריך לפזר מעות לעניים בערב סוכות".

וע"פ האמור לעיל (ס"ד) ש"מיד למחרת יוהכ"פ" מצוה "לתקן את הסוכה ולבנותה כולה", וכן בנוגע להכנת ד' המינים שיש לעסוק בזה בכל ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות, כמוזכר לעיל (ס"ח) מדברי המדרש - הרי מובן, ש"ערב סוכות" קאי על כל ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות.

ולכן, בימים אלו יש הדגשה מיוחדת בנוגע למצות הצדקה - מרבים בצדקה.

וע"י ההוספה במצות הצדקה, "אתה החיית את נפש העני" - מוסיף הקב"ה בענין החיים באופן נעלה יותר ממה שנתן כבר בחתימה וגמר חתימה טובה ביוהכ"פ, שכן, גם לאחר שישנו ענין החיים (עם כל הפירושים שבדבר), יש דרגא נעלית יותר מזה - "מחי' חיים".

וכמו כן ע"י כללות ההנהגה באופן דאהבת ישראל ואחדות ישראל, "כולנו כאחד" - נמשכת הוספה בברכותיו של הקב"ה. "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך", ו"באור פני מלך - חיים".

יח. והמעשה הוא העיקר:

לנצל את ימי ערב סוכות כדי לספק את צרכי החג לכל הזקוקים, כדי שתהי' שמחת החג בשלימותה אצל העני ובני ביתו, ועי"ז - נעשית גם השמחה שלו ושל בני ביתו בשלימותה (כנ"ל ס"ט),

ומ"זמן שמחתנו" ממשיכים את ענין השמחה על כל השנה כולה - כבכל המועדים שעונים נמשך על כל השנה כולה:

חג הפסח, "זמן חרותנו" - נמשך ממנו ענין החירות על כל השנה כולה, שהרי יש חיוב להזכיר יציאת מצרים בכל יום, ופעמיים ביום, אלא שנקודת ומקור ענין החירות (יצי"מ) הוא - בחג הפסח.

חג השבועות, "זמן מתן תורתנו" - נמשך בודאי על כל השנה כולה, שהרי לימוד התורה אינו מצוה שהזמן גרמא, כי אם בכל ימי השנה כולה, וכאמור לעיל (ס"ט) - "חיינו ואורך ימינו", והרי בענין החיים לא שייך הפסק. יכול להיות מצב של שינה, דורמיטא, מתנמנם כו' - ככל פרטי החילוקים שבגמרא אם ביכלתו לענות על מה ששואלין אותו וכו'; אבל בכל מצבים אלו מוכרח להיות ענין החיים, שכן, בחיים לא שייך הפסק. ונמצא, שענין התורה נמשך מ"זמן מתן תורתנו" על כל השנה כולה.

ועד"ז מובן בנוגע לחג הסוכות, "זמן שמחתנו" - שממנו נמשך ענין השמחה על כל השנה כולה.

ובאופן ד"זמן שמחתנו", לשון רבים - הן שמחתם של בני", "ישמח ישראל בעושרו", והן שמחתו של הקב"ה, "ישמח ה' במעשיו".

וכל ענינים אלו נפעלים ע"י ההכנה המתאימה בערב "זמן שמחתנו" כל ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות (כנ"ל ס"ז).

ובד' ימים אלו עצמם - מעלה מיוחדת ביום ההילולא, כדברי אדמו"ר הזקן שהאור והגילוי ד"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו" מתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה. . ופועל ישועות בקרב הארץ", "ישועות" דייקא, והמשכתם - בארץ, ובארץ גופא - "בקרב הארץ", שלשון זה נאמר בכתוב בנוגע לארץ מצרים - מקולקלת שבאומות, הנה גם שם מאיר הגילוי דבחי' ה"ישועות" כאשר בא "יום זכאי" דיום ההילולא!

ומצד של המקבלים לא נדרשת אלא ההכנה ד"עמדו הכן כולכם" כדי לקבל את כל הברכות והישועות,

עד שזוכים לישועה העיקרית - בלשון הרמב"ם: "הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה", דקאי בפשטות על הגאולה האמיתית והשלימה, במהרה בימינו ממש, "מיד הן נגאלין".

* * *

- שיחה ג' -

יט. דובר לאחרונה אודות גודל הענין דלימוד שיעור יומי בספר "משנה תורה" להרמב"ם - ג' פרקים בכל יום, על מנת לסיים "משנה תורה" במשך שנה אחת - כ"מנהג הפשוט" בנוגע לתורת משה (תורה שבכתב) ש"משלימין את התורה בשנה אחת", ולא כ"מי שמשלים את התורה בשלש שנים" (או שלש ומחצה), ש"אינו מנהג פשוט".

ובהתאם לכך - יש להתעכב על שיעור הרמב"ם השייך ליום ההילולא, י"ג תשרי, ולמצוא קשר ושייכות עם ההוראה המיוחדת דבעל ההילולא - "לכתחילה אריבער".

וכפי שאומרים, הרי כאשר יהודי "מתעקש" למצוא פירוש, קשר ושייכות כו' - הרי סוכ"ס מצליח למצוא זאת, כדלקמן.

כ. שיעור היומי ברמב"ם הוא - בהלכות מעשה הקרבנות, פרקים: ט"ז, י"ז וי"ח.

התחלת השיעור - בהלכה דלקמן: "הנודר גדול והביא קטן לא יצא. קטן והביא גדול יצא. כיצד, אמר הרי עלי עולה או שלמים כבש והביא איל, או שנדר עגל והביא שור, גדי והביא שעיר - יצא".

ומקור הדברים - כפי שמצויין בנו"כ הרמב"ם - במשנה בסוף מנחות: "גדול והביא קטן לא יצא, קטן והביא גדול יצא. רבי אומר לא יצא", ופסק הרמב"ם כחכמים ודלא כרבי, שהרי "יחיד ורבים הלכה כרבים", ומה שמצינו ש"הלכה כרבי" - הרי זה רק "מחבירו ולא מחביריו".

אמנם, עדיין צריך להבין את טעם הדבר:

בהלכות נדרים כותב הרמב"ם: "הנדר נחלק לשתי מחלוקות, החלק הראשון . . . נדרי איסור, והחלק השני הוא שיחייב עצמו בקרבן שאינו חייב בו, כגון שיאמר הרי עלי להביא עולה. או הרי עלי להביא שלמים או מנחה . . . הוא הנקרא נדר . . . נדרי הקדש".

וממשיך שם: "מצות עשה של תורה שיקיים אדם . . . נדרו, בין שהי' מנדרי איסור בין שהי' מנדרי הקדש, שנאמר מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת, ונאמר ככל היוצא מפיו יעשה".

ועפ"ז צריך להבין: "קטן והביא גדול", "אמר הרי עלי עולה או שלמים כבש והביא איל" - מדוע "יצא" הרי ישנו ציווי "מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת", וא"כ, מכיון שאמר "קטן", מוכרח לקיים את נדרו ולהביא כאשר נדר - קטן דוקא, ואם הביא גדול - הרי לא קיים מוצא שפתיך?!

[דוגמא לדבר: המקדש את האשה על מנת שאני עני ונמצא עשיר - אינה מקודשת, וטעם הדבר - מפני שלא קיבלה על עצמה את החיובים הנוספים אצל עשיר].

כא. בהשקפה ראשונה, יש מקום לבאר את הטעם לכך ש"קטן והביא גדול יצא" - בשנים: (א) באמרו "קטן" לא היתה כוונתו להביא קטן דוקא (ולא גדול), כי אם לכל הפחות קטן, ובמילא,

גם כאשר מביא גדול קיים מוצא שפתיך, מכיון שנתכוון גם לגדול. (ב) "יש בכלל מאתיים מנה", ובענינו - כשמביא גדול נכלל בו גם קטן, "יש בכלל מרובה מועט", ומכיון שבהבאת הגדול כלולה הבאת קטן (אלא שהוסיף עוד יותר) - הרי נתקיים נדרו.

אבל באמת - אי"אפשר לומר שזוהי סברת חכמים, כי:

(א) מאי טעמא דרבי ש"לא יצא"?

(ב) אפילו לדעת חכמים - יש קס"ד בגמרא שבשור ועגל מודו חכמים לרבי, וצריכים משנה מיוחדת להשמיענו שגם בזה ס"ל ש"קטן והביא גדול יצא":

מצינו לפנ"ז מחלוקת נוספת בין רבי לחכמים: "פירשתי מנחה של עשרונים ואיני יודע כמה פירשתי יביא ששים עשרון. רבי אומר יביא מנחות של עשרונות מאחד ועד ששים". ומבארת הגמרא כו"כ אופנים במאי קמיפלגי, וא' מהם - "רב אשי אמר בקטן והביא גדול קמיפלגי, רבן סברי קטן והביא גדול יצא (וזה אי נמי לא נדר אלא שלשה עשרונות ומייתי חמשה לנדרו יצא), ורבי סבר לא יצא".

שואלת הגמרא: "והא אפלגו בה חדא זמנא, דתנן קטן והביא גדול יצא, רבי אומר לא יצא" ומתרתה הגמרא: "צריכא, דאי איתמר בהא, בהא קא אמרי רבנן משום דאידי ואידי קומין הוא (בין מנחה גדולה בין מנחה קטנה חד קומין מקריבי), אבל התם דקא נפיש אימורין (אימורין דגדול נפיש מדקטן) אימא מודו לי' לרבי. ואי איתמר בההיא, בההיא קאמר רבי, אבל בהא אימא מודי להו לרבנן, צריכא".

נמצינו למדים שמכיון שאימורין דגדול מרובים משל קטן, "איכא למימר לא הכי נדר", ועד שיש סברא שרבנן מודים לרבי שלא יצא, וזאת - למרות הסברא שבכלל מרובה מועט!

(ג) מצד הסברא שבכלל מרובה מועט - יש לחקור: () המותר לכתחילה להביא גדול במקום קטן (והלשון "יצא" (בדיעבד) - הוא מפני הדוגמא הב' ("גדול והביא קטן") (שלא יצא), () המחוייב לכתחילה להביא גדול - עפ"ש"נ "כל חלב לה"!).

אלא ודאי, בהכרח לומר שלכו"ע לא נכלל בדבריו (שנדר להביא קטן) הבאת גדול, ובאמרו "קטן" - התכווין לקטן דוקא. וכמו כן, כשמביא גדול — לא נכלל בזה הבאת קטן, אלא עליו להביא קטן דוקא.

והחילוק - בין יש בכלל מאתיים מנה לנדר"ד - פשוט: "בכלל מאתיים מנה" - הרי זה כפשוטו, אבל כשמקריב שור - אין בו עגל!

וא"כ, הדרא קושיא לדוכתא: מהי סברתם של חכמים ש"קטן והביא גדול יצא" - הרי לא נתקיים "מוצא שפתיך תשמור"?

ויש לומר ההסברה וטעם פלוגתת רבי וחכמים:

יש ב' חיובים (כתובים): (א) הנודר צריך לקיים נדרו. ונוסף לזה (ב) מוצא שפתיך תשמור.

ופלוגתתם - האם ההוספה ד"מוצא שפתיך תשמור" היא לעיכובא.

כלומר: לכתחילה צריך בודאי להביא קטן - משום "מוצא שפתיך תשמור". אבל בדיעבד, כשהביא גדול - כבר נתקיים נדרו, מכיון שבכלל מרובה מועט, אלא שחסר הפרט ד"מוצא שפתיך תשמור" (שהרי דייק בלשונו ואמר "קטן"), ולדעת חכמים - פרט זה אינו לעיכובא, ולכן יצא, משא"כ לדעת רבי - גם הפרט ד"מוצא שפתיך תשמור" הוא לעיכובא, ולכן לא יצא.

כב. ויש לקשר זאת עם הענין ד"לכתחילה אריבער" - בביאור הענין ע"ד המוסר, בנוגע לעבודת ה':

אודות התוכן הרוחני דענין הקרבנות - ידועים דברי הרמב"ן: "שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלקיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו, לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה, וכפר הקרבן הזה כו'".

ובפנימיות התורה, שבה מאיר חסד הוי' בגילוי - אין הקרבן תמורה לאדם בלבד, אלא ישנו ענין הקרבן בנוגע לאדם עצמו, שמתקרב לאלקות - כידוע תורת אדמו"ר הזקן על הפסוק "אדם כי יקריב מכם", דלכאורה, "הל"ל מלת מכם קודם כי יקריב, היינו אדם מכם כי יקריב", ולא "אדם כי יקריב מכם"? והביאור - שהקרבן הוא אמנם "מכם", היינו, הקירוב (קרבן מלשון קירוב) לאלקות, ועד כדי כך, ש"רזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס", כמבואר בארוכה בהמשך מאמרי ההילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

והנה, כאשר יהודי אומר הרי עלי קרבן קטן - נשאלת השאלה מהי הסיבה לכך שאמר "קטן":

דבר ברור הוא שאמירתו "קטן" היתה בדיוק, כי: אם נאמר שאין כל דיוק בדבריו - הרי גם כשאמר "הרי עלי גדול" אין כל דיוק בדבריו, וא"כ, מדוע לא יוכל להביא קטן?! אלא ודאי נאמרו דבריו בדיוק.

ולכאורה, מכיון שע"פ דין התורה צריך להביא קרבנו "מן היפה המשובח ביותר" . והוא הדין בכל דבר שהוא לשם האל הטוב שהיה מן הנאה והטוב . . וכן הוא אומר כל חלב לה'" (כפס"ד הרמב"ם והובא גם בשו"ע) - הרי בידעו פס"ד זה, כיצד יתכן שיאמר לכתחילה "הרי עלי קטן" דוקא? ! ובודאי "לא ברשיעי עסקינן" !

אלא ודאי בהכרח לומר שבעת שנדר לא הי' ביכלתו להביא אלא קטן בלבד.

ובפרט ע"פ פס"ד הרמב"ם בנוגע להקדשות חרמין וערכין - "לעולם לא יקדיש אדם ולא יחרים כל נכסיו . . שהרי הוא אומר מכל אשר לו ולא כל אשר לו".

ולכן מצינו שיש חילוקי דרגות בקרבנות: קרבן עשיר וקרבן עני, עד לקרבן של "דלי דלות".

וכל זה - בעת שנדר, שאז לא הי' ביכלתו להביא אלא קרבן קטן: אבל כאשר בא לתת את הקרבן בפועל - כבר הי' ביכלתו להביא קרבן גדול, מכיון שהעשיר בינתיים.

אמנם, עדיין אינו מובן:

הבאת הקרבן היא מפני הנדר שקיבל על עצמו. ומכיון שקיבל על עצמו להביא קטן (מפני שלא הי' ביכלתו לקבל על עצמו להביא גדול) - מה מקום להביא עכשיו גדול? ! ובפרט שישנו החיוב ד"מוצא שפתיך תשמור" !

והמענה לזה - "לכתחילה אריבער":

הן אמת שבעת שקיבל על עצמו את הנדר לא הי' ביכלתו להביא אלא קטן, אבל אעפ"כ, בעת קבלת הנדר (לכתחילה) חשב כבר שאם רק תהי' לו אפשרות ויכולת - יביא גדול.

ונמצא, שגם כאשר הי' במצב שלא הי' באפשרותו להביא אלא קטן - היתה הגישה שלו באופן ד"לכתחילה אריבער", "אריבער" ממצבו בהוה, שכן, בעת מעשה היתה מחשבתו להביא גדול - כאשר רק יתאפשר לו הדבר.

ויש להאריך בזה עוד כו'.

כג. זוהי אפוא ההוראה שיש לקחת מיום ההילולא די"ג תשרי — הוראה המודגשת גם בשיעור היומי ברמב"ם - שהנהגתו של יהודי צריכה להיות באופן ד"לכתחילה אריבער", כהוראת בעל ההילולא.

וכאמור, מכיון שהוראה זו נתפרסמה ע"י נשיא דורנו - הרי מובן, שאין לחשוב שהוראה זו שייכת רק לאלו שהיו בימיו של אדמו"ר מהר"ש, משא"כ בזמנם של הנשיאים שלאחריו - שכן, לאחרי שהוראה זו נתפרסמה בדפוס ונתקבלה בכל תפוצות ישראל, הרי זו הוראה, ביחד עם נתינתכח, לכל אחד ואחת מישראל.

עליו רק להחליט ללכת "בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו" - כלשון אדמו"ר הזקן באגה"ק, וכפי שמסיים שם: "נצח סלה ועד", היינו, שהנהגה זו נעשית הנהגה קבועה ונצחית, מידי יום ביומו, וכאמור לעיל (סט"ז) שתיכף ומיד בהתחלת היום חדור הוא עם הרעיון וההחלטה שהנהגתו תהי' באופן ד"לכתחילה אריבער".

כד. אמנם, בענין זה ("לכתחילה אריבער") יש צורך להבהיר שלא תהי' הנהגה דעולם התהוה: ישנם כאלו שבשמעם שמדברים אודות הנהגה באופן ד"לכתחילה אריבער" - נתפסים הם לדבר ביותר, ומאבדים כל ענין של חשבון כו', ועד כדי כך, שכאשר מגיע לענין של צדקה, נותנים הם את כל הכסף .. של השני!

בנוגע לכספו הוא - ישנה הוראת אדמו"ר הזקן באגה"ת ובאגה"ק שצריכים "להרבות מאד מאד בצדקה", ויכולים לתת יותר מחומש, ועד "כל אשר לאיש". ומ"ש הרמב"ם "לעולם לא יקדיש אדם ולא יחרים כל נכסיו . . שהרי הוא אומר מכל אשר לו ולא כל אשר לו", ולא עוד אלא שמוסיף "ואין זו חסידות אלא שטות" - הרי ידוע הביאור שזהו מצד גדר המצוה דערכין וחרמין, אבל מצד גדר מצות צדקה - הרי מצד מדת חסידות יכול לתת יותר מחומש, כדברי הרמב"ם בפירושו המשניות, ויתירה מזו - "כל אשר לו", כהוראת אדמו"ר הזקן;

אמנם, כל זה בנוגע לכספו שלו, אבל בנוגע לכספו של השני - הרי זו הנהגה דעולם התהוה!

ומה שצועק שצריך להיות "לכתחילה אריבער" - הנה: "לכתחילה אריבער" פירושו ביחס לעצמו, "אריבער פון זיך", ולא "אריבער" ביחס ליהודי אחר!

גם בנוגע לעצמו - "אריבער" רק ביחס לעולם העשי, ולא ביחס לעולם שלמעלה מזה! ועאכ"כ - שלא יהי' "אריבער" ביחס ליהודי אחר!

וכידוע מ"ש בספר חסידים שאין להלוות כדי לתת לצדקה, א"כ בטוח הוא שיוכל להחזיר, שאז הרי זה כמו שנותן מכספו. וע"ד שמצינו בנוגע להלוואה עבור צרכי שבת ויו"ט (בדוגמת חג הסוכות ושבת שלאחריו הבאים לקראתנו) - "אמר הקב"ה כו' לוו עלי כו' ואני פורע", וענין זה נעשה פס"ד בשו"ע!

וכל זה - בנוגע לעצמו, ולא בנוגע לזולת: מלבד במקרה יוצא מן הכלל - כפי שמצינו בגמרא שר' יוחנן כפה את בני אחרותו לתת צדקה, ובסופו של דבר התברר שכתוצאה מזה ניצלו כו' [ובמקרה זה, הרי עצם העובדה שהצליח בזה, מוכיחה, שהיו יכולים לתת צדקה (דאל"כ, לא היתה מועילה פעולת הכפי), אלא שהי' חסר ברצון, או בחפץ ותענוג]. ואף שהנתינה בפועל היתה באופן של כפי' - "אעפ"כ נחשב להן לצדקה, שנאמר "ונוגשין צדקה".

כה. והמעשה הוא העיקר - להוסיף בכל עניני תורה ומצוות' באופן ד"לכתחילה אריבער", ובמיוחד - בפעולות הקשורות עם אהבת ישראל ואחדות ישראל, כנ"ל בארוכה.

וענין זה מודגש ביותר ב"ג תשרי דשנה זו - שקביעותו ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב, טוב לשמים וטוב לבריות, ובזה מודגש שצריכים לעסוק אפילו עם "בריות" - כפירוש אדמו"ר הזקן דקאי על "הרחוקים מתורת ה' ועבודתו", אלו שאינם בדרגת "עם שאתך בתורה ובמצות", עד שנקראים בשם "בריות בעלמא", היינו, שאין להם שום מעלה מלבד היותם "בריות" של הקב"ה, ובלשון חז"ל: "אומן שעשאני" - גם אליהם צריכים להתנהג באופן של אהבת ישראל ואחדות ישראל.

וכדי לקשר את ההחלטות טובות בענין הנ"ל עם דבר גשמי - כמבואר בדרשות הר"ן שמצינו כו"כ נבואות שקישרו אותם עם דבר גשמי, כמו: "מקל שקד", "שכב על צדך השמאלי גו", וכיו"ב, כדי להבטיח את קיום הנבואה בפועל ממש - נסיים את ההתוועדות בפעולה של צדקה (כרגיל בהתוועדויות אלו).

ובהקדים - שפעולת הקישור עם דבר גשמי אינה מוכרחת בנדו"ד, מכיון שמדובר אודות דבר טוב:

רוב הסיפורים בתנ"ך שבהם נצטוו הנביא לקשר את הנבואה עם פעולה גשמית - הם בנוגע לנבואה על דבר בלתי רצוי, שכן, נבואה על דבר בלתי רצוי יכולה להשתנות, שהרי "הקב"ה ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה, ואפשר שעשו תשובה. . או שתלה להם כו", ולכן, יש צורך לקשר את הנבואה עם פעולה גשמית, כדי שלא יהי' בה שינוי: משא"כ נבואה לטובה - הרי "כל דבר טובה שיגזור האל. . אינו חוזר", ובמילא, אין כל צורך לקשר את הנבואה עם דבר גשמי, מכיון שגם בלאה"כ בטוחים שנבואה זו תתקיים בפועל ממש.

ועד"ז בנדו"ד: מכיון שמדובר אודות דבר טוב, החלטות טובות - אין צורך והכרח לקשר זאת עם פעולה גשמית.

אבל אעפ"כ, מובן, שכאשר ישנה החלטה טובה, ומיד מוסיפים ומקשרים זאת עם מעשה טוב בפועל ממש - מוסיף הדבר בקיום ההחלטות ביתר שאת וביתר עוז.

וענין זה בא לידי ביטוי (גם) בכך - שהקב"ה מסיר את כל הענינים שיכולים להגביל ולמנוע

ח"ו את קיום ההחלטה, ועד כדי כך, שגם כאשר ישנן הגבלות כאלו שבדרך הטבע אין מנוס מהן, והרי "אין סומכין על הנס" - הרי מצד הענין ד"מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה" [ובפרט כאשר האדם עצמו קישר כבר מחשבה טובה זו עם מעשה בפועל], עושה הקב"ה אפילו "מעשה נסים" כדי שיוכל לקיים את החלטתו הטובה לקיים מצוה - באופן כזה שגם לאחר הנס יכולים לקיים את המצוה שצריכה להעשות בדרך הטבע, ע"ד הסיפור עם אדמו"ר הזקן בנוגע לקידוש לבנה (כמוזכר בהתוועדות שלפנ"ז). וכידוע פרטי החילוקים שבזה: יש ענינים שבהם אי אפשר להשתמש בנס, ובפרט ש"מצוות לאו ליהנות ניתנו", ויש ענינים שבהם אפשר להשתמש בנס כו'.

כו. ויה"ר אשר בעמדנו ב"יום זכאי" זה, שבו מאירים בגלוי כל עניני עבודתו של בעל ההילולא ונמשכים למטה, עד לאופן ד"פועל ישועות בקרב הארץ".

— כולל החושך כפול ומכופל דזמן הגלות, אשר "החושך יכסה ארץ" היינו, שבארץ גופא הרי זה מצב של חושך (ע"ד "בקרב הארץ"), עד לחושך כפול ומכופל, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו אשר כשם שלפני זריחת השמש מתגבר חושך הלילה בתוקף יותר (כפי שיהי' פירוש הדברים), כך בסיום זמן הגלות, עקבתא דעקבתא דמשיחא, מתגבר חושך הגלות בתוקף יותר —

נזכה תיכף ומיד לקיום היעוד "קומי אורי כי בא אורך", וכמוזכר לעיל (סי"ח) לשון הרמב"ם: "מיד הן נגאלין", וכמוזכר כמ"פ שהפירוש ד"מיד" בהלכה זו הוא - מיד ממש, כמובן ופשוט מהמשך דברי הרמב"ם: המדובר הוא אודות ענין התשובה - "סוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין", ובהלכה הסמוכה מבאר הרמב"ם גודל מעלת התשובה, ש"צועק ונענה מיד, שנאמר והי' טרם יקראו ואני אענה", ומזה מובן שזהו גם הפירוש ד"מיד הן נגאלין" - לא רק שאין צורך להמתין משך זמן מאמירת התפלה "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח" עד שהקב"ה יענה לתפלה זו ("אני אענה"), אלא הקב"ה עונה עוד "טרם יקראו", לפני אמירת "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח"!

ויה"ר שיהי' כן בפועל ממש - "מיד הן נגאלין", בעגלא דידן, במהרה בימינו ממש.

וזוכים לראות בעיני בשר ולשבת בסוכת עורו של לוייתן, ביחד עם הסעודה דלעתיד לבוא - עתיד הקב"ה לעשות קניגא לצדיקים, לוייתן ושור הבר, ביחד עם יין המשומר, אשר ע"פ הכרעת תורת חסידות בפלוגתת הרמב"ם והרמב"ן שתכלית השכר הוא לנשמות בגופים דוקא (כדעת הרמב"ן), מובן, שגם הענין ד"קניגא", הסעודה דלוייתן, שור הבר ויין המשומר, היא באופן דנשמות בגופים (כדעת הראב"ד).

כן תהי' לנו - בפשטות, למטה מעשרה טפחים, בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, אשר בו עשו בני" דירה לו ית' בתחתונים (כלשון אדמו"ר הזקן), במהרה בימינו ממש.

* * *

האחדות. וכן הוא גם בערכי נחל שגדלים באחוונא, באחדות. ומצות ד' מינים היא לקחת את כל ד' המינים ביחד (שגם זה הוא ענין של אחדות), וע"י הנענועים שמגיעים בחזה ובלב ממשיכים את ענין האחדות במדות שבלב, עד שמוזה נמשך במשך כל השנה.

וזהו בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, דשבעת ימים הם ז' המדות, שכולם צ"ל בסוכה. היינו שתוכנה של מצות סוכה הוא לאחד בתוכה את כל הענינים, כל שבעת המדות, שכולם יהיו מוקפים בענין של מצוה, ועוד זאת שאחדות זו שבסוכה שמקורה למעלה מעלה צריכים להמשיכה במדות שבלב, וכנ"ל בענין הלולב שע"י הנענועים דוקא ממשיכים את ענין האחדות במדות שבלב, ובכללות היינו בכחות פנימיים שבאדם. ועי"ז גם כל האזרח בישראל ישבו בסוכות מה שעתידי להזריח לישראל לעתיד לבוא ישבו גם עכשיו בסוכות, כי זה תוכן הענין דלעתיד לבוא שאז יהי' ענין האחדות בגלוי, שאז יהי' וגר זאב עם כבש ולא יהי' שם לא מלחמה ולא קנאה ותחרות. וכיון שענין הסוכה גם עכשיו הו"ע האחדות כנ"ל, לכן גם בהסוכה דעכשיו נמשך מעין הגילוי דלעתיד לבוא [דאע"פ שלעתיד לבוא סוכה היא מצוה קלה, מ"מ זהו דוקא לעתיד לבוא, כמבואר בדרושי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ובכמה מקומות].

וזהו ג"כ מ"ש בהמשך הפסוק למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי גו', שבמצות סוכה צ"ל ענין הדעת דוקא, ועד שמבואר בשולחן ערוך (על יסוד פסוק זה) שענין הידיעה דטעם מצות סוכה הוא חלק מעצם המצוה, ולא רק כוונת המצוה (ע"ד שהוא במצות ציצית וכו'), כדאייתא בב"ח והובא בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן, משום שהסוכה היא (כמבואר גם בהמשך וככה הנ"ל) בדוגמת תיבת נח ובדוגמת הגילוי דלעתיד לבוא, דבכולם ישנו ענין האחדות, שהאחדות נעשה ע"י ענין הדעת. ולכן בכל ענינים אלו ישנו ענין הדעת, דסוכה היא בבחי' הדעת כנ"ל, ועד"ז תיבת נח היא בספירת הבינה, ועד"ז יהי' לעתיד לבוא גילוי ספירת הבינה, דזהו מה שלעתיד לבוא יהי' וגר זאב עם כבש ולא יהי' שם לא מלחמה ולא קנאה ותחרות (כמבואר בסיום ספר הרמב"ם), שהוא (כמ"ש הרמב"ם שם) מחמת גילוי בחי' הדעת וכמ"ש כי (דהא) מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

והנה ההכנה לכל הגילויים דלעתיד היא ע"י העבודה בענין שמעין ההכנה. ולכן כמו שהכנה לענין סוכת עורו של לוייתן היא בישיבה בסוכה עתה, עד"ז הוא גם ההכנה לענין ומלאה הארץ דעה את ה' שהיא ע"י הפצת המעיינות חוצה, ודוקא באופן של חב"ד, ענין הידיעה. וכדאייתא בזהר שצ"ל יתפרנסון מיני', היינו (כמבואר במפרשי הזהר) הפירנוס בשכל והבנה, בחכמה בינה ודעת, דאז נעשה ענין של דם ובשר כבשרו (כמבואר בתניא), והרי זה נקרא בשם פרנסה כמבואר בגמרא כתובות לגבי לשון פרנסה דקאי על מזון וכו'. ואז יפקון (בני ישראל) מבי גלותא ברחמי, כמבואר בארוכה באגה"ק לאדמו"ר הזקן. והקיצו ורננו שוכני עפר, ובעל ההילולא בתוכם, ורשב"י בתוכם, וכל הנשיאים בתוכם, ובלשון הגמרא ומשה ואהרן עמהם, במהרה בימינו ממש.

* * *

בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, ומדייק בזה כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו במאמרו לפני ארבעים שנה [דאחר ארבעין שנין קאי איניש אדעתא דרבי"], מהו ואמרו כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, מה בא להוסיף על זה שהזהיר בתחילה באמרו בסוכות תשבו. ומביא פירוש רבינו הזקן בזה, דבסוכות תשבו היינו בכל מדריגות הנשמה שבכם [היינו הכחות פנימיים שבנשמה], וכאשר תשבו בסוכות בכל המדריגות שבנשמה, הנה אז לא זו בלבד שיהי' גילוי שבעת ימים, אלא עוד זאת, כל האזרח בישראל, אותו האור העצמי הזורח בישראל ואשר עתיד לזרוח בישראל לעתיד לבוא, הנה הם ישבו בסוכות. וכמבואר במ"א הפירוש בזה, דענין תשבו הוא מלשון התיישבות בפנימיות, וזהו תשבו בסוכות, דהגם שהסוכה היא בבחי' מקיף, מ"מ נמשך מקיף זה בהתיישבות בכחות פנימיים, שהם בחי' שבעת הימים, שבעת המדות, שהם עיקר האדם. וכמבואר בתניא ובכמה מקומות שעיקר עבודת האדם היא בכירור המדות דוקא. וכמו בכיבוש ארץ ישראל, ארצות החיים, שהיתה ארץ שבעה עממין שכנגד ז' מדות ולכן כיבושה הוא בזמן הזה, משא"כ ארץ קניזי וקדמוני שכנגד ג' המוחין כיבושה יהי' לעתיד לבוא דוקא, וכמ"ש כי ירחיב הוי' אלקיך את גבולך גו' (לעתיד לבוא דוקא), וכמבואר בארוכה בד"ה אל תצר את מואב לאדמו"ר האמצעי. אמנם צריך להבין מה הענין בזה שע"י העבודה שבסוכות תשבו ממשיכים את הגילוי דלעתיד לבוא. גם צריך להבין, דהנה אמרו רז"ל על הפסוק כל האזרח בישראל ישבו בסוכות דראויין כל ישראל לישב בסוכה אחת. וצריך להבין הענין בזה בעבודת האדם. ועוד, דמכיון שפסוק זה קאי על מה שעתידי לזרוח לעתיד, מדוע למדו ענין זה (דראויין כל ישראל לישב בסוכה אחת) דוקא מפסוק זה ולא מפסוק בסוכות תשבו גו' שהוא עיקר הציווי במנין הציוויים.

והענין הוא (כמבואר בכמה מקומות), דתוכן ענינה של הסוכה היא לאחד את כל הנמצאים בתוכה. וזהו ענין ראויין כל ישראל לישב בסוכה אחת, שהסוכה ככחה לאחד את כל ישראל, ובענין של מצוה דוקא (שהרי סוכה זו שראויין כל ישראל לישב בה היא סוכה של מצוה), היינו ע"י ישיבה של מצוה. ובכללות זה מורה על האחדות דישראל ע"י התורה ומצוותי בכלל.

והנה כשם שהוא במצות סוכה, עד"ז הוא גם במצות ד' מינים שבחג הסוכות, שמצוה מן המובחר לקיימה בסוכה דוקא (כדאייתא בסידור אדמו"ר הזקן). וכפי שמבאר בארוכה כ"ק אדמו"ר מהר"ש בעל ההילולא בהמשך וככה שלו במ"ש ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל, דלכאורה צריך ביאור למה נבחרו ד' מינים אלו דוקא. ומבאר בזה טעם הדבר (ומבואר גם בדרושי אדמו"ר האמצעי), כי הדבר שבו חלוקים ושונים ד' מינים אלו מכל מין הצומח הוא בענין האחדות. דהאתרוג דר באילנו משנה לשנה, והיינו דלא רק שהשינויים שבמשך השנה אינם מפריעים לו מלגדול, אלא אדרבה הוא גדל מהם. דזהו ענין האחדות, שמאחד את כל הענינים השונים שבמשך השנה. ועד"ז הלולב כתיב בו כפות תמרים חסר, דכפות הוא ענין של אחדות. ועד"ז ההדס, ענף עץ עבות, דצ"ל תלתא בחד קינא דוקא, ענין

בתפלת מנחה ישנו עילוי מיוחד - כמארו"ל "לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה, שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה".

בתפלת שחרית ישנו עילוי מיוחד - שאז ישנה כל האריכות שבתפלה, פסוד"ז, ברכות ק"ש וק"ש וכיו"ב, ועד שענין זה הוא באופן ד"פעולה נמשכת" גם בנוגע לתפלת מנחה - כמבואר בכתבי האריז"ל שהענין דסמיכת גאולה לתפלה ישנו בתפלת שחרית [וכן בתפלת ערבית, שגם בה אומרים ברכות ק"ש וק"ש, כדי לסמוך גאולה לתפלה, כידוע אריכות השקו"ט בתוס' ריש מסכת ברכות בנוגע לק"ש של ערבית, ש"קריאת שמע של בית הכנסת היא העיקר"], ולא בתפלת מנחה - לפי שסמיכת גאולה לתפלה בשחרית משפיעה גם על תפלת מנחה הסמוכה לה (משא"כ בנוגע לתפלת ערבית, התחלת יום חדש כו').

אבל בתפלת ערבית ישנה מעלה מיוחדת לגבי כל שאר התפלות - היותה תפלת רשות, מפני שבה נמשך מבחי' שאין אתעדל"ת מגעת שם.

ואף ש"האידינא נהוג עלמא לשויי" כחובה" - הרי מובן וגם פשוט, שכאשר ישראל משתדלים להוסיף ולקבל על עצמם תפלה זו בתור חובה, אין הדבר גורע מאומה מהמעלה והחשיבות המיוחדת לתפלה זו שעל ידה נמשך ממקום הכי עליון: החידוש בכך שקבעו חובה אינו אלא שיתוסף בה גם העילוי שיש בתפלת חובה, שהרי יש בזה מה שאין בזה, כבכל עניני קדושה, תורה ומצוותי',

ומזה מובן המעלה המיוחדת לתפלת ערבית - שהתפללו בסמיכות להתוועדות],

ולאחרי ענין התורה - המאמר דלעיל המיוסד על מאמרו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, וכן שאר מאמרים ופתיגים של רבותינו נשיאינו, מאמרי חז"ל מתושבע"פ, ופסוקים מתושב"כ שנאמרו במשך ההתוועדות,

נסיים את ההתוועדות עם הקו והעמוד השלישי - צדקה וגמילות'חסדים - ע"י חלוקת שטר של דולר לכאור"א, באמצעות ה"טנקיסטים", כדי לתת לצדקה בזמן המתאים.

וכמדובר כמ"פ שהזמן המתאים לנתינת הצדקה הוא - ביום, מהתחלת הבוקר, כדברי הירושלמי: אבל אעפ"כ, ההכנה לזה יכולה להיות כבר בלילה שלפנ"ז, ובאופן ד"ויהי ערב (ועי"ז) ויהי בוקר", ובצירוף שניהם - "יום אחד", מציאות ונקודה אחת (כנ"ל בארוכה).

וכל מי שיוסיף בנתינה לצדקה כפי נדבת לבו - מוסיפין לו. וכל הרוצה — ירשום גם את שמו ושם אמו, כמרומו במסכת שבת שבנוגע לבקשת ברכה צריכים להזכיר את שם האם.

וג' קוין'עמודים אלו יוסיפו בכל הענינים הקשורים עם "יעקב חבל נחלתו" - "כחבל הזה שהוא עשוי כג' גיילים כו'", "חוט המשולש"

כט. ויש לקשר זה עם הקביעות דיום ההילולא ביום השלישי בשבוע.

ובהמשך לזה - הרי ידועה תורת אדמו"ר הזקן שצריכים לחיות עם הזמן, עם הפרשה בתורה שקורין ולומדים באותם ימים, ובמיוחד - חלק הפרשה דיום זה, משלישי עד רביעי ב' ברכה:

שיעור חומש היומי הוא: "וליוסף אמר מבורכת ה' ארצו גו'", כפירוש רש"י: "שלא היתה

- שיחה ד' -

כח. נהוג בהתוועדויות אלו לקשר את ההתוועדות עם ג' העמודים שעליהם העולם עומד - תורה, עבודה (תפלה) וגמילות'חסדים.

וכמו כן בנוגע להתוועדות זו:

לאחרי ענין התפלה - ע"י ההשתתפות בתפלת ערבית,

נ]וברט שיש עילוי מיוחד בתפלת ערבית לגבי כל שאר התפלות — להיות ש"תפלת ערבית רשות", כמבואר בדרושי חסידות שמעלתה של תפלת ערבית גדולה ביותר - לפי שההמשכה שע"י תפלת ערבית היא מבחי' שאין אתעדל"ע מגעת שם, ולפיכך היא "רשות".

והענין בזה:

עבודת האדם מכריחה (כביכול) שתהי' המשכה מלמעלה, שכן, מדתו של הקב"ה היא "מדה כנגד מדה".

ובפשטות: מכיון שהקב"ה הבטיח בתורתו "אם בחוקתי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם" אזי יקבלו את כל הברכות המנויות בפרשה, עד "והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם", "ואולך אתכם קוממיות" — הרי מובן, שכאשר יהודי מקיים מצוה, יכול הוא לתבוע את המשכת ברכותיו של הקב"ה, כדברי חז"ל על הפסוק "אבירי לב הרחוקים מצדקה": "כל העולם כולו נזונין בצדקה, והם (הצדיקים) נזונין בזרוע", היינו, שאינם זקוקים לענין של צדקה, מכיון שיכולים לתבוע "בזרוע", "בזכות שבידן" (וזהו מעלת המיוחדת - שבכל זאת מבקשים שיתנו להם בתור צדקה).

אמנם, ישנה המשכת הברכה שהיא באין ערוך לגמרי ביחס לעבודת האדם, שנותן "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה", שלא לפי ערך עבודת האדם כלל. כלומר, ברכה זו היא באופן נעלה כל כך עד שלא שייך שיהודי יוכל להכריח המשכת ברכה זו ע"י עבודתו (עם היותו "אדמה לעליון"), והמשכתה אינה אלא באופן של צדקה - "לך ה' הצדקה".

ובלשון החסידות: אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ע הנמשכת ע"י אתעדל"ת, שאין עבודת האדם מגעת שם.

וזהו הענין לתפלת ערבית רשות - לפי שעל ידה נמשך בחי' אתעדל"ע שאין עבודת האדם מגעת שם.

ומטעם זה גדלה מעלת תפלת ערבית לגבי תפלת מנחה ושחרית:

בנחלת השבטים ארץ מלאה כל טוב כארצו של יוסף.

וכפי שהולך ומפרט כל עניני ברכות - הן בעניני "שמים" והן בעניני "בריות" (בהתאם לעניניו של יום השלישי שהוכפל בו כי טוב, טוב לשמים וטוב לבריות): "ממגד שמים מטל גוי וממגד ארץ ומלואה וגו'".

ונמצא, שבשיעור חומש היומי, שתוכנו ברכת יוסף - ישנם כל עניני הברכות בתכלית העילוי - באופן ד"לכתחילה אריבער".

ויש להוסיף שענין זה קשור במיוחד עם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - ששמו "יוסף".

ומכיון ש"הנשיא הוא הכל", "לב כל קהל ישראל" (כנ"ל סט"ז), ובפרט ע"פ מ"ש בקהלת יעקב - שהי' פוסק בנגלה דתורה, ופוסק בפנימיות התורה, ולא עוד אלא שעשה "סימנים לתורה" (כמבואר במסכת עירובין גודל העילוי שבדבר) עי"ז שחיבר את ספרו קהלת יעקב (וכן ספרו מלוא הרועים) על סדר האל"ף-בי"ת —

ש"נשיא" ר"ת "ניצוצו של יעקב אבינו", ומבואר באגה"ק בענין "שופרי" דיעקב מעין שופרי דאדם הראשון, שנשמטו של יעקב אבינו, "ישראל סבא", כלולה מכל נשמות ישראל,

הרי מובן, שכל הענינים דברכת יוסף - נשיא הדור - שייכים לכל הדור כולו.

ל. ובהמשך לזה - יש להזכיר ולעורר אודות ההוספה בכל המבצעים, שנעשים בשליחות כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

מבצע אהבת ישראל עד לאחדות ישראל, מבצע חינוך - חינוך עצמו וחינוך הזולת,

ומהם באים שאר פרטי המבצעים, שכל א' מהם הוא ענין כללי: מבצע תורה, מבצע תפילין - "הוקשה כל התורה כולה לתפילין", מבצע מזוזה

— כמ"ש אדמו"ר האמצעי בסידור שמצות מזוזה שקולה כנגד כל המצוות (אף שמחפשים עדיין את מקור הדברים), מבצע צדקה - כדאיתא בגמרא ש"שקולה כנגד כל המצוות" (כמבואר בארוכה בתניא קדישא)

וכן ג' העמודים - "חוט המשולש" - שעליהם בית ישראל עומד, שהם המצוות שנמסרו לנשי ובנות ישראל: נרות שבת קודש ויו"ט, כשרות האכילה ושתי' וטהרת המשפחה.

ובהדגשה על הסדר ג' מצוות אלו - בהתאם לקדימה בסדר השנים:

נרות שבת קודש ויו"ט - התחלתן מגיל שלש שנים, כמדובר כמ"פ שלמדים זאת מהנהגתן של האמהות, החל מרבקה [משא"כ שרה (ואברהם) שמציאותה בתור בת ישראל היתה בדוגמת "גר שנתגייר קטן שנולד דמי", ובמילא, אין להוכיח מגיל השנים כו'] שאודותי' מסופר בתושבע"פ שהדליקה נרות שבת בהיותה בת שלש שנים:

כשנשאה ליצחק היתה רבקה בת ג' שנים - כמ"ש "ויהי אחר הדברים האלה ויגד לאברהם לאמר הנה ילדה מלכה גוי' ובתואל ילד את רבקה", כלומר, שרבקה נולדה בפרק זמן דעקידת

יצחק, בהיותו בן ל"ז שנה, ומכיון שנישאו בהיות יצחק בן ארבעים שנה, נמצא, שרבקה היתה בת ג' שנים. וכתוב "ויביאה יצחק האהלה (ונעשית דוגמת) שרה אמו", שהי' "נר דלוק מערב שבת לערב שבת" כפי שהי' בזמנה של שרה, ורק לאח"ז - "ותהי לו לאשה".

ומזה למדים שכל בת ישראל מגיל שלש שנים צריכה להדליק נרות שבת ויו"ט בכל ערב שבת ויו"ט.

והדגשה מיוחדת ביו"ט הבא לקראתנו לשלום, שבקביעות שנה זו ידליקו נרות ג' פעמים רצופים (ע"ד קריאת פ' "וזאת הברכה" ג"פ): ערב ליל ראשון דסוכות, ליל שני דסוכות, ומיד לאח"ז - ערב שבת, ובב' מהם - בהוספת ברכת "שהחיינו". וכיו"ב בכל הימים טובים דחודש תשרי (כולל שמע"צ), שבכולם מוסיפים ברכת "שהחיינו" (משא"כ בימים טובים דחודש ניסן שאין מברכים "שהחיינו" ביו"ט האחרון).

לאחרי כן כאשר הבת מסוגלת לעזור לאמה בהכנת המאכלים - ניתנת לה גם המצוה והאחריות בנוגע לכשרות האכילה ושתי', אשר ב' מצוות אלו (נרות שבת וכשרות) ניתנו לאחריותה של האשה, לפי שהיא מצוי' בבית יותר מן האיש.

ולאחרי כן, כאשר מקימה בעצמה בית בישראל - גם טהרת המשפחה.

ולהעיר, שג' מצוות אלו יש להם קשר ושייכות עם ראש השנה - כמבואר במדרשי חז"ל בטעם נתינת ג' מצוות אלו לאשה, כדי לתקן את הענין בלתי-רצוי שהי' בר"ה הראשון, יום ברוא אדה"ר, בנוגע לנרו של עולם, חלתו של עולם ודמו של עולם, כמבואר בארוכה (גם) במאמרי בעל ההילולא .

וכמדובר כמ"פ שהר"ת דג' מצוות אלו הוא - "החן": הדלקת הנר, חלה, נדה, שזוהו ענין "החן" למעליותא, "החן" הקשור עם הענין ד"אשה יראת ה' היא תהלהל" - כידוע הפירוש כמ"ש "שקר חן והבל היופי", דלכאורה, כיצד מתאים הדבר עם דברי הגמרא "אין אשה אלא ליופי", שמזה מובן, שיופי הוא דבר חיובי, ואילו בפסוק נאמר "הבל היופי"? והביאור: "שקר חן והבל היופי" - כאשר מדובר אודות חן ויופי סתם, אבל כאשר חן והיופי קשורים עם "יראת ה'" ("אשה יראת ה'") - אזי "היא תהלהל" גם בחן ויופי.

וכמו כן נרמז בזה הר"ת ד"חנה": חלה נדה הדלקת הנר, וגם ענין זה קשור במיוחד לראש השנה - שהי' ההפטרה [הקשורה עם ענין הגלות] דהתחלת וראש השנה היא בתפלת ונבואת חנה, עד לסיום וחותרם ההפטרה: "וירם קרן משיחו", דקאי (לא רק על שאול, שהוא הראשון שנמשח ע"י שמואל הנביא, בנה של חנה, אלא גם) על דוד, ואדרבה: שאול שנמשח בפך לא נמשכה מלכותו, ודוד שנמשך בקרן נמשכה מלכותו באופן נצחי, דוד מלכא משיחא.

ויהי"ר אשר כל ענינים אלו יוסיפו ויקרבו עוד יותר את הענין ד"וירם קרן משיחו", ביחד עם הרמת "קרן ישראל", כולל הרמת קרן כל אחד ואחת מישראל .

לא. ויש לקשר ענין הנ"ל - שהרמת קרן כאו"א מישראל קשורה עם הרמת "קרן משיחו" - עם ענין נפלא שמצינו בסיום סדר עבודה דיוהכ"פ:

בסדר עבודה דיוהכ"פ מזכירים גם אודות תפלתו של כהן גדול - שלאחרי צאתו מקדש הקדשים

"מתפלל בהיכל תפלה קצרה סמוך לפרוכת". ולאחרי שמסיימים את אמירת כל פרטי הענינים דסדר העבודה - אומרים :

"ובכן, כמו ששמעת תפלת כהן גדול בהיכל, כמו כן מפינו תשמע ותושיע", והתפלה היא: "יהי רצון כו' שתהא השנה הזאת כו' שנת אורה וכו'" - כל הברכות כולם, שכל א' מהן מתחילה בא' מאותיות האל"ף-בי"ת.

ובזה רואים דבר נפלא ביותר - שכאו"א מישאל מבקש שהקב"ה ישמע ויקבל את תפלתו כשם ששמע וקיבל את תפלתו של הכהן גדול !

והגע עצמך :

המדובר הוא אודות תפלתו של כהן גדול ביוהכ"פ - היהודי המקודש ביותר מכל בני"כמ"ש "ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים", שהתפלל מיד לאחרי צאתו מקדש הקדשים, המקום המקודש ביותר בבית המקדש (מקום הארון, ובבית שני - "אבן שתי", שממנה הושתת העולם"), ובזמן המקודש ביותר מכל זמני השנה - יום הקדוש, "אחת בשנה", כלומר, הבחינה ד"אחת" - "יחידה" - בכל ג' הענינים דעולם (מקום) שנה (זמן) ונפש.

ואעפ"כ, אמרה תורה, שכל אחד ואחת מישראל, אנשים ונשים, לאחרי ברמזוה ובתימזוה או לפני ברמזוה ובתימזוה (שגם אותם מחנכים ע"פ תורה להתפלל את כל התפלות), בכל מקום ובכל זמן, גם בחוץ-לארץ ובזמן הגלות - יאמר בתפלתו: "כמו ששמעת תפלת כהן גדול בהיכל, כמו כן מפינו תשמע ותושיע" !

כלומר: כשם שהקב"ה שמע את תפלתו של "כהן גדול בהיכל" וקיבלה בתכלית השלימות - "תפלה עושה כולה", "כמו כן", באותו אופן ממש, "מפינו תשמע ותושיע" - בנוגע לתפלתו של כל אחד ואחת מישראל !

זאת ועוד :

תפלה זו נאמרת אמנם ביום הקדוש, אבל תוכנה - לפעול על כל השנה כולה, כמודגש גם בלשון התפלה שבנוגע לכל ענין של ברכה מוסיפים תיבת "שנת": "שנת אורה, שנת ברכה", וכיו"ב בכל הברכות דכל אותיות האל"ף-בי"ת.

לב. וכן תהי' לנו - "מפינו תשמע ותושיע", שנוכה לראות בעיני בשר את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ומשה ואהרן עמהם - בביהמ"ק השלישי, "מקדש אדני' כוננו ידיך", ושם נראה "כהנים בעבודתם לווים בדוכנם וישראל במעמדם".

וכל עניני ספיקות - הרי מכיון שמשה ואהרן עמהם, יפתרו הם את כל הספקות,

וכמו כן הספיקות הקשורים עם הענין ד"עמלק", בגימטריא "ספק" - הרי "מחה אמה את זכר עמלק", "מלחמה לה' בעמלק מדור דור", "מדרא דמשיחא ומדרא דעלמא דאתי", היינו, שיתבטל לגמרי כל ענין הקשור עם עמלק, אפילו "זכר עמלק", ובמילא, יתבטל גם הענין ד"עמלק" בגימטריא "ספק",

כלומר, שיהיו בעולם עניני קדושה בלבד, שהם באופן של וודאות - בדוגמת "הודאי שמו כן

תהלתו", ובלשון הרמב"ם בהתחלת ספרו: "מצוי ראשון", "אמתת המצאו", "הוא לבדו האמת ואין לאחור אמת כאמתתו", תכלית הוודאות, ומכיון ש"כל הנמצאים כו' לא נמצאו אלא מאמתת המצאו" - נעשית גם מציאותם באופן של "ודאי", ע"י "הודאי שמו", כידוע בענין הענין ד"הוא ושמו בלבד", שמציאות הבריאה כולה היא מבחי' "שמו", ועז"נ "הודאי שמו".

והעיקר - שמחלק הקבלה והסוד שבתורה, יומשך עד לחלק הפשט, שהוא כנגד עולם העשי', כמבואר בכתבי האריז"ל שד' עולמות אבי"ע הם כנגד ד' אופני לימוד התורה, סוד דרוש רמז ופשט, דמכיון ש"אסתכל באורייתא וברא עלמא", הרי כאשר ישנם ד' עולמות, בהכרח לומר שנבראו ונשתלשלו מד' אופנים בלימוד התורה, ובענינו - שכל ענינים האמורים יומשכו מעולמות הרוחניים, אצילות בריאה יצירה ועשי' הרוחנית - לעזה"ז הגשמי שאין תחתון למטה ממנו.

וכל זה - במהרה בימינו ממש, ומתוך שמחה וטוב לבב,

ובהתאם לכך - נסיים בענין של שירה (כרגיל בכגון דא): ניגונו של אדמו"ר הזקן, בהקדמת הניגון הידוע, ולאחרי זה - ניגונו של אדמו"ר האמצעי, ולסיום - "שיבנה בית המקדש במהרה בימינו",

וכהמשך וסיום הניגון: "ותן חלקנו בתורתך" - הצלחה מרובה בלימוד התורה, ובלשון הרמב"ם: "תרבה הדעה והחכמה", עדי קיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", דקאי - בפשטות - על לימוד התורה בכל האופנים,

וכאמור, במהרה בימינו ממש.

[ניגונו ניגון הכנה. ניגון אדמו"ר הזקן (בבא הד' - פ"א). "ניע זשוריצי כלאפצי"]

ואח"כ אמר :

בהמשך לניגון "ניע זשוריצי כלאפצי" - אתן בקבוק משקה מהתועדות זו עבור הכנס ד"צעירי אגודת חב"ד", וכן עבור הכנס ד"צבאות-השם".

וכאמור לעיל (סכ"ה) שהקשר עם דבר גשמי - משקה גשמי - יוסיף עוד יותר בהצלחת כנסים אלו, וכיו"ב בנוגע לשאר כנסים בכל מקום שהם, מכיון שישנה הנתינת-חכמה וההשתתפות של כל הנמצאים בהתועדות זו, כולל - אלו השומעים את ההתועדות ע"י "הוקאפ" וכיו"ב.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן בקבוק משקה להרב דוד שי' רסקין - עבור צאגו"ת, ולהרב יעקב יהודה שי' העכט - עבור הכנס דצבאות-השם.

אח"כ צוה להשיך שי' לנגן "יהי רצון כו' שיבנה בית המקדש במהרה בימינו".

הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

לאחרי נתינת הדולרים ל"טנקיסטים" - התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "כי בשמחה תצאו".

* * *

לזכות
כ"ק אדמו"ר
מלך המשיח שליט"א
מהרה יגלה ויגאלנו אכי"ר

